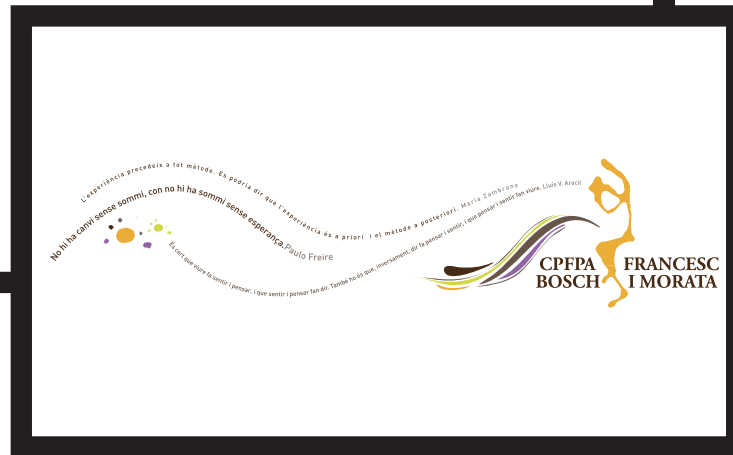

ri. Maria Zambrano
entir, i que pensar i sentir fan viure. Lluís V. Aracil

l'ullal 8

tercera època

revista del cpfpa
francesc bosch i morata
xàtiva
febrer 2009

CPFPA BOSCH

FRA I M

participació de l'escola

A ma mare.

Mª Angeles Terol

Por qué por huir de mí.

Isabel Cuenca

Diferències entre persones.

Abel Cerdà

Els apanyadors d'ànimes.

Anònim

Carta de un padre.

Sunsi Puig

El món de la moda.

Javier Juan Belda

Crisi i vergonya.

Florentino Bta. Esteller

Grau

El paratge de l'Ermita.

Mònica Garrido Giner

El puzle de la vida.

Marisa Juan

La crisi.

Enriqueta Valentín

Espinar

El consumismo en

Navidad.

Enrique González

Molina

La por d'una mare.

Rosa López

Un dia triste.

Mònica.

El colegio a mi me da vida.

Gloria Sánchez

Viatge a Santorini.

José Antonio Duet Irazzo

L'amor infinit. Roberto

Gandia Piera

Semblanza de Francisco Bolinches.

M. Ordiñana

Como la participación para la relación.

Vicent Vila

Juanito, sempre estaràs amb nosaltres.

Marian

L'ametler.

Marivi

La cumbre del G-20.

Marisa Juan

Un amigo un tesoro.

Francisco García

Martínez

Mi vida.

Paco Sanchis

Beneyto

"El Che":

una historia

contada por un

guerrillero.

Estela Céspedes

La vida

quotidiana.

Pilar Hernández

La radio.

Isabel Cuenca

Records.

Marivi Sanchis

Violencia de

género.

Mónica Garrido

Giner

Comercio global,

aldea global, guerra global, crisis asfixiante, y hambruna global.

Vicente Penalba

Nunca es tarde.

Dolores Madero

Vil'la Romana.

Laura

Pensa

en el teu

futur.

José Juan

Nadal

Egea

Coses

menudes.

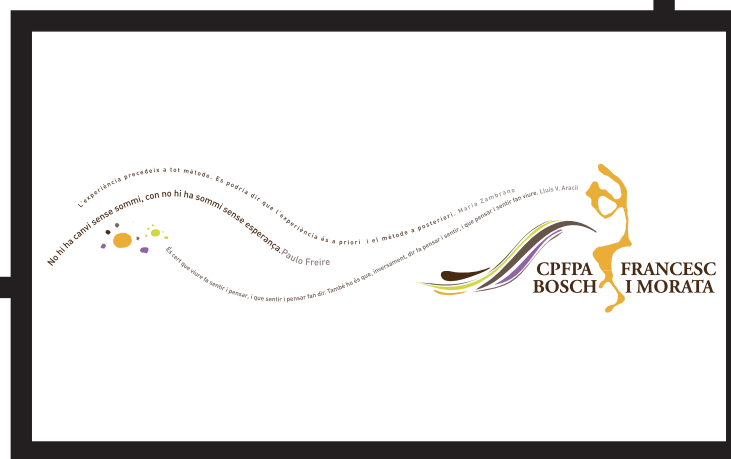
Xavier Vidal Torrella

El nadal de la meua infantesa.

Mari Trini Martínez

¡Ya tenemos colegio!

Mercedes

editorial

El 26 de gener de 2009 ha estat un dia molt especial per a la comunitat educativa d'aquest centre públic: representants de l'administració, regidors, directors i directores, agents socials, companys i companyes, estudiants i persones adultes participants, amics, familiars... i molt especialment també per a Pilar Bosch, néta del xativí universal que dona nom al centre que hui veu conegut a aquest homenot.

Ha estat un dia molt especial, per a totes nosaltres, per què un somni, sí un vell i bell somni, s'ha complit: i la ciutadania xativina té un centre digne, en una ciutat capital, al servei de totes i tots, un centre obert, actiu, radical, ciutadà... un centre on qualsevol dona i home pot exercir i fer real el dret a una educació permanent, al llarg de tota la vida.

taller de premsa

Coordinació: Paqui Borox i Pep Aparicio

Consell de redacció: Teresa Vila, Florentino Esteller, Sunsi Puig, Mercedes Ordiñana, Mónica Garrido, Amparo Argente, Laura Giner, Herminia Guerrero, Marian Marín, Mariví Sanchis, Encarna Salinas i Vicente Vila

Persones col·laboradores: Luis Cuenca i Raul Ferrer

Correcció: Neus Benito

Fotografies: Perales Iborra i Enrique Mateu

Dibuixos: Marisa Juan, Vicente Penalba, Mercedes Ordiñana i Vicente Vila

Disseny i maquetació: Taller de Premsa

Impressió: Matéu impressors, s.l.

Han estat molts anys de treball, de converses i, també, de mobilitzacions i lluites però el coratge i el valor, la paciència i la prudència democràtiques de les persones adultes xativines l'ha fet possible. A totes ens ha mobilitzat un mateix objectiu: aconseguir un centre digne en una societat digna, i poder així continuar promovent una educació i formació emancipadora que ens possibilitara formar i formar-nos com a ciutadans i ciutadanes més compromesos, més responsables, més solidaris, és a dir, més democràtics i d'aquesta mena contribuir a fer una societat més justa.

I en aquest moment no volem oblidar a totes aquelles persones que hui no estan ací i que han participat també en posar en marxa aquest projecte, sense elles hui no estariem ací, i els diguem tendrament: gràcies per tot!, i si de cas sou una estrella ajudeu a *que no s'apague la llum*, com diu la cançó de Feliu Ventura

escola oberta

Multiculturalisme, coeducació i ciutadania.

Alicia Miyares

Donem les gràcies de nou, en nom de tota la comunitat educativa en marxa que som i, recordar-vos i recordar-nos, que encara ens queden pendents **altres reptes**: la segona fase de l'edifici; posar en marxa cicles formatius per millorar i fer possible l'equació formació = ocupació; **altres horitzons**: ampliar estudis, dotacions, professorat... i **altres utopies**: com està al decret de currículum de FPA, l'educació *"Ha de permetre que les persones adultes desenrotllen les potencialitats per al seu enriquiment personal, posant especial èmfasi en el desenrotllament de la capacitat d'autonomia, de juí, de sentit crític i de capacitat d'innovació desenrotllant, en particular, el gust de deprendre a deprendre, perquè este autoaprenentatge proporcione auto-educació permanent."*

A ma mare. Mª Angeles Terol

Que bella paraula és
Si et pares a pensar,
Bonic el significat
Preciosa, fins i tot, de pronunciar
Mare no hi ha més que una
Ja ho diu el refrany
I pobra d'aquella persona
Que no ho sàpiga apreciar
Perquè si et pares a pensar
El que t'arriba a donar
Et dóna fins la vida
Això per començar
I des del dia que naixes

No et para de ensenyar
A caminar per la vida
Si pot ser sense ensopegar.
I no és el que t'ha d'ensenyar
És l'amor que t'ha donat
Perquè com l'amor d'una mare
Res més trobaràs.
Per això et dic mare
Que et vull de veritat
I ara que jo sóc mare, més
Perquè ara sé el que em vols
I que per mi, la vida has donat.

Por qué por huir de mí. Isabel Cuenca

Por qué por huir de mí,
tan lejos de mí, te fuiste,
si estando siempre a mi lado
pronto olvidarme pudiste.
No comprendo tu desprecio
ni entiendo tu desamor,
cuando eramos felices
cuando me juraste amor,
¿pensabas lo que decías?
jurándome por tu honor
que siempre me amarías
que, jamás me olvidarías,

que estaba en tu corazón.
Tu actitud y tu torpeza
tu crueldad sin razón,
desvaría mi cabeza
quebrando toda ilusión
de reanudar nuestro idilio
por falta de comprensión;
Si no había en ti cariño,
si solamente pasión
es lo que yo te inspiraba,
lo que has hecho, es lo mejor.

Diferències entre persones. Abel Cerdà

Avui, en el segle XXI, vivim a una època on quasi tots podem pensar per nosaltres mateixos i tenim la llibertat de poder elegir el que volem ser i el que volem fer i pensar. Però la gent, des del meu punt de vista, sembla que necessite o li claven al cap una idea concreta, mitjançant mitjans de comunicació, persones...

Ens diuen que cal ser d'una manera o pensar d'una manera, com "anar a la moda", i si no segueixes aquests passos potser alguna gent no t'accepte o et discrimine per no ser com ells. Inclús "aquests jutgen" la teua aparença física fins al punt d'afectar-te psicològicament i psíquica obligant a l'individu a fer bogeries. En ple segle XXI la humanitat és cobdiciosa i ens distribueix a tots en tribus socials, unes millors i altres pitjors, classificant a unes persones millors que a altres, quan realment som tots iguals.

Els apanyadors d'ànimes. Anònim

Vull parlar del meu pas pel centre d'educació de persones adultes. Vaig vindre l'any passat, per primera vegada, sense massa confiança que aquests educadors pogueren reconstruir la meua ànima, formada per grans inseguretats amb la meua capacitat intel·lectual i amb molta timidesa, com la majoria de les persones adultes que ens presentem per aquí.

Vaig descobrir uns professionals preparats per a lluitar contra les meues malformacions tatuades per la vida i que elles i ells, a poc a poc, amb un gran esborrador d'afectes han fet desaparèixer quasi per complet.

M'han fet conèixer la meua història, gaudir amb les matemàtiques, escriure en la meua llengua, saber expressar les meues emocions... em sent molt orgullosa d'haver conegut aquesta gent tan solidària, que no només ens ensenyen a no fer errades ortogràfiques sinó que també ens ensenyen a créixer com a persones completes, amb totes les nostres capacitats, que ni nosaltres mateixos sabíem que hi teníem.

Carta de un padre. Sunsi Puig

El día que este viejo ya no sea el mismo, ten paciencia y compréndeme. Cuando derrame comida sobre mi camisa y olvide como atarme mis zapatos, recuerda las horas que pase enseñándote a hacer las mismas cosas. Si cuando conversas conmigo, repito y repito las mismas palabras y sabes de sobra como termina, no me interrumpas y escúchame; cuando eras pequeño, para que te durmieras, tuve que contarte miles de veces el mismo cuento hasta que cerrabas los ojitos.

Cuando estemos reunidos y, sin querer, haga mis necesidades no te avergüences y comprende que no tengo la culpa de ello, pues ya no puedo controlarlas, piensa cuantas veces, cuando niño te ayude y estuve pacientemente a tu lado esperando a que terminaras lo que estabas haciendo, no me reproches porque no quiera bañarme, no me regañes por ello, recuerda

los momentos que te perseguí y los mil pretextos que te inventabas para hacerte más agradable tu aseo.

Acéptame y perdóname ya que yo soy el niño ahora. Cuando me vea inútil e ignorante frente a todas las cosas tecnológicas que ya no podré entender, te suplico que me des todo el tiempo que sea necesario para no lastimarme con tu sonrisa burlona, acuérdate que fui yo quien te enseñó muchas cosas: a comer, a vestirse y tu educación para enfrentar la vida tan bien como lo haces, son producto de mi esfuerzo, de mi amor y perseverancia por ti.

El món de la moda. Javier Juan Belda

Em pareix molt bé que hi haja dones que viuen de la moda que desfilen a les passarel·les de moda, perquè, al cap i a la fi d'un treball s'ha de viure. Però no haurien de clavar-se tant en sí les models pesen més o menys ja que l'únic que s'aconsegueix és que el problema de l'anorèxia, que hi ha hui en dia en lloc d'anar a menys vaja a més. Per això les cases de moda haurien de prendre algunes mesures per a poder frenar esta malaltia i al mateix temps evitar que en un futur altres dones arriben a patir-la. I per tant les models que en ocasions apareixen desfilant per les passarel·les haurien de ser les primeres en donar exemple, perquè quan les models desfilen, en ocasions donen llàstima, vore-les tan flaques com estan.

I això que diuen que el simple fet de llegir una revista de moda no influeix en les dones a l'hora de patir l'anorèxia. No és veritat ja que quan una dona pateix eixa malaltia no fa més que comparar el seu cos amb el de les models. I per tant quan menja se'n va al bany i ella mateixa es provoca el vòmit per a tirar tot el que ha menjat i tot perquè es veu grossa, quan en realitat no ho està i l'únic que aconsegueix és fer-se mal ella mateixa. Per tant els mateixos familiars es veuen obligats a haver d'ingressar-la en algun centre hospitalari per a evitar que el problema vaja a més. Ja que hi ha hagut casos inclús de xiques joves que amb el temps han faltat i hui en dia s'estan veient cassos d'anorèxia no sols entre les dones sinó en alguns homes, especialment entre els xics joves.

Crisi i vergonya. Florentino Bta. Esteller Grau

Estic ací, ací a casa, estic una mica cansat d'escoltar les notícies i llegir-les a la premsa. Les primeres planes, els encapçalaments, tracten exclusivament sobre la primera "gran crisi", pot ser la primera del segle i segur que l'última no serà. Fotografies, reportatges, reflecteixen un gran desastre. Els bancs, les grans entitats financeres, estan perdent diners, i estan quasi a punt de fer fallida.

Estic ací a ma casa, pense i assegure que sóc un afortunat, no em falta un plat de calent tots els dies. No em falten els aliments bàsics, ni l'aigua ni els medicaments...

Tinc un sostre on refugiar-me, també tinc calefacció en hivern i refrigeració en estiu, i com no?, també un vehicle; un cotxe per viatjar si cal, quan tinc vacances, o anar els diumenges a la platja amb la meua dona.

Però estic cansat, cansat de veure, escoltar, llegir i comprovar fins on arriba la hipocresia i el cinisme dels poderosos, i inclús també dels mitjans de comunicació.

Cansat, que quasi ningú parles de la crisi constant i de les guerres que es pateixen a alguns països de l'anomenat "Tercer Món". Cada pocs segons mor un xiquet a l'Àfrica. La SIDA causa estralls a Sud-àfrica.

Territoris als quals viuen sempre en una constant guerra civil, on els atemptats pareix que no tenen la mateixa importància que si s'hagueren executat o fet a Europa o Nord-amèrica. Les víctimes tenen diferent categoria segons on moren.

Resumint: fam, set, malalties, guerres, voleu més crisi?

Jo sóc un afortunat. Algunes companyies financeres es senten "pobres" i demanen ajuda als governants. I la solució és donar suport perquè no "facen fallida" Quants interessos hi haurà ocults! Bé d'això no vull parlar...

I el suport a la gent que no té res?. Que pateix fam, set, guerres, malalties i atemptats?, és que eixos països no pateixen crisi? Pareix que no, i pot ser que interessa que estiguen sempre en la misèria i en guerra.

Jo sóc afortunat però estic cansat, i em sent avergonyit.

El paratge de l'Ermita. Mònica Garrido Giner

Doncs jo visc a Vallada: et contaré coses sobre el paratge de l'ermita i els sants patrons el Crist i sant Sebastià.

Un lloc molt bonic, ja que puc passejar i dur a la capella del Crist un ciri que s'encén per a fer llum en l'església.

Per altra banda, hi ha una zona recreativa per a poder jugar els nens i nenes.

Al voltant de tota l'Ermita és zona verda situada just davall de la Penya.

De fa uns tres anys, tinguem un petit restaurant regentat per un matrimoni del poble, amb gastronomia valenciana, per exemple, pastissos de moniato en Nadal, per Tots Sants panellets, gaspatxos manxegos, una torrada de carn i embotit a la brasa acompanyat d'all i oli i la paella; tan tradicional en la Comunitat Valenciana.

El més curiós és que des de la Penya, que està en el més alt del poble, naix la Saraella que és d'aigua salada, junt a la canalització de l'aigua potable, tenim una piscina per poder banyar-se tots el valladins i visitants.

El puzle de la vida. Marisa Juan

Estoy intentando escribir alguna cosa, pero no estoy inspirada, en este momento se me entremezclan ideas y pensamientos de situaciones que ocurren pero no tengo nada concreto. A veces estoy abstraída en mis pensamientos y empiezan a aflorar ideas, palabras, frases, razonamientos..., de los cuales yo me asombro, pues creo que si en esos momentos pudiera escribirlos como van surgiendo, saldrían razonamientos y pensamientos que podrían ser el punto de partida para que los que en algún momento de su vida han pasado por experiencias que no han podido dejar resueltas, tuvieran una guía para que empezaran a tener en cuenta que, siempre hay una puerta abierta para dar salida a sentimientos, solución a problemas que, a veces, no dejamos que salgan de nuestro interior y van poco a poco agobiándonos de manera que entramos en una espiral que nos va dirigiendo hacia el abismo, lo vemos todo oscuro y no encontramos la manera de salir de ese agujero; pero si nosotros nos lo proponemos, podremos hacer que del mismo modo que bajamos podamos subir. Tan pronto notemos que vamos cayendo tenemos que averiguar “qué está pasando” y rápidamente decirnos a nosotros mismos que esto tiene solución y saldremos adelante; porque en el caso que no la tenga tendremos que desechar el calentarnos la cabeza y no preocuparnos, en ese caso, tenemos que salir adelante y no llevarlo a cuestras, con lo cual, podemos cambiar de manera positiva cualquier situación negativa en la que podamos encontrarnos.

Soy de la opinión de que cuando por las circunstancias que sean, en el trabajo, en el día a día, en el negocio, etc., tienes que emprender cambios o hacer algo que no has hecho nunca, primero hacer como una especie de cata, es decir, evaluar el trabajo, tus posibilidades, el mejor modo de sacarlo adelante, los costes para ver si es rentable y tus posibilidades te permiten que lo abordes en toda su magnitud, ya que puedes malgastar el tiempo y dirigir tus energías hacia algo que no es viable y lo único que va a reportarte son preocupaciones y dolor de cabeza, ya que vas contra corriente. Puede ocurrir que al principio no sea lo que esperabas y por eso tienes que hacer una valoración de manera objetiva de la situación y dejar de lado el interés o el capricho que puedas tener en ello, las circunstancias y los motivos por los que has adoptado esa empresa..., si lo haces por influencias

externas, porque tú crees que debes hacerlo y no porque te lo hayan aconsejado..., pues puede te hayan hecho ver que es lo mejor para ti y, en cambio, el interés es de los que te han llevado a esa situación porque van a sacar buena tajada, en cambio tú no has tenido en cuenta (por confianza, porque crees que son más expertos que tú y entienden del tema etc.), que a ti no te conviene hacerlo como te lo han dicho o, porque a lo mejor, vale la pena que no te metas de lleno en esa empresa, pues, puede que no estés preparado para emprenderla.

Creo que hay que tener en cuenta a los demás, pero también conocerse uno mismo y saber qué necesita realmente. Cuando atraviesas una época de crisis, por el motivo que sea (fallecimiento de un familiar directo, separación o divorcio, malos tratos, falta de trabajo y un sinnúmero de momentos en los que nuestra autoestima está por debajo del nivel que debe estar y somos muy vulnerables), es cuando más precavido y prudente tienes que ser, tienes que profundizar dentro de ti mismo, valorando todas las opciones tanto favorables como desfavorables, tener en cuenta tu instinto y lo que tu corazón te dice y encontrar esa armonía en el entorno que hace que tú te decidas por una cosa u otra. No hay que tener miedo, aunque siempre nos asusta lo desconocido, hay que intentar serenarse y desde la serenidad y la tranquilidad las cosas se ven diferentes, aprender a dominar la rabia, las reacciones agresivas ya que, con ellas, generamos más agresión en nuestro entorno

y si queremos paz a nuestro alrededor, gran parte de trabajo es el nuestro, porque “si uno no quiere dos no se pelean”.

Siempre me ha hecho bien y me ha confortado hacer algo por los demás, no se si con esto conseguiré hacerlo, pero si escribiendo yo me siento bien y si al plasmar en unas líneas mis experiencias encuentro el modo de hacer que alguien que pueda leerlas siento ese “clic” que te despierta y hace que te des cuenta de algo que tienes delante durante mucho tiempo y no habías reparado en ello, para mí será suficiente.

Tengo que reconocer que estar escribiendo me ayuda mucho, sobretodo en momentos en que no tengo nada que hacer y tengo que estar ocupada porque es lo único que puedo hacer, “eso o, no hacer nada”, prefiero “eso”... (parece un trabalenguas). La parte positiva es que me sienta bien, me ayuda en el vocabulario a intentar no repetir palabras (aunque de eso me falta mucho todavía), pero poco a poco iré ampliando conocimientos gracias a la Escuela de Adultos y a su profesorado que, han hecho con su “clic” despertar en mí el interés de aprender, esto me lleva a preocuparme de lo que ocurre a mi alrededor, a mantenerme informada y sacar mis propias conclusiones teniendo en cuenta a los demás, pero es importante, “pienso”. Lo importante es que uno mismo piense y valore con objetividad todo lo que le rodea y busque siempre la pieza adecuada para poder completar el Puzzle de la Vida.

La crisi. Enriqueta Valentín Espinar

La crisis por la que estamos pasando hace que mucha gente se esté quedando sin trabajo y sin casa porque no pueden pagar las hipotecas. Se están poniendo las cosas tan feas que me recuerdan a mi juventud, cuando pasábamos días y días comiendo naranjas o alcachofas crudas si podíamos robarlas en algún campo.

Aunque también me doy cuenta que es mucha la gente que dice estar en crisis pero se gastan el dinero comprando cosas que no son necesarias como consolas de juegos o yéndose unos días a esquiar o a algún hotel, en lugar de ayudar a algún vecino que pueda necesitarlo. Espero que esto acabe pronto y todos podamos volver a darnos algún capricho.

El consumismo en Navidad. Enrique González Molina

En Navidad la gente se transforma. Por unos días cambia su forma de consumir, dando rienda suelta al consumo a veces exagerado y fuera de lo común, a veces influenciado por las masivas propagandas televisivas.

Hay familias que se gastan más de lo que ganan en un mes e incluso se sienten inferiores por la inmensa propaganda televisiva que les incita a comprar para sentirse mejor. La influencia televisiva es aún más fuerte en los niños, a los que ya desde la infancia les inculcan la compra compulsiva: conseguir el mejor juguete que el del amigo, dando rienda suelta a la lucha de la familia por dar lo máximo posible al hijo, nieto, etc.

Bajo mi punto de vista la Navidad debería ser una fiesta donde destaque sobre todo la familia, poder reunirse todos, aunque ya no estén familiares con ellos y dejar aparte toda la parafernalia de la televisión, donde nos venden en películas norteamericanas las familias perfectas, cuando en realidad nadie es perfecto y la perfección reside en querer a cada persona como es y por lo que es. Ni si quiera Dios es perfecto.

En conclusión, la Navidad reúne a toda la familia en unos días señalados y ¿quién no ha podido evitar regalar alguna cosa? En definitiva vivimos una sinrazón aparente que debemos comprar sí o sí. ¿Tú crees que puedes evitar comprar sin razón? A mí me cuesta muchísimo pero para mí la verdadera Navidad reside en estar felizmente con la familia.

La por d'una mare. Rosa López

Ara farà un mes, més o menys, em deia una amiga que estava preocupada pel seu fill, no feia res en l'institut, li contestava cridant fort i havia canviat d'amics. Els amics d'ara eren majors que ell i no era massa agradable per a la mare, em preguntava si havia sentit dir alguna cosa d'un home que viu a prop de nosaltres, jo li deia que l'home aquest era bona gent, però que sí, la gent contava sempre que tenia la casa plena de xiquets joves, i es parlava molt, però jo mai havia vist res estrany.

Ella, es passava el dia vigilant al fill fins que va veure cridades que no coneixia al cel·lular, quant li va preguntar ell no li contestà i s'enfada amb la seua mare, aleshores, li va vigilar el cel·lular fins que el va agafar ella. En aquell moment va començar un mal somni per a tots, per una part li sabia greu per la família d'aquest home però per l'altra, era el seu fill i estava per damunt de tot.

Es va fer un judici ràpid per tenir plantes en casa, però mai va dir el xiquet el que venia en els mitjans de comunicació, la mare es preocupava, perquè deia que aquell home mai havia fet el que venia als diaris.

No sabrem mai el que va passar de veres però el que és cert és que hi ha mitjans de comunicació que per guanyar diners no es molesten en pensar si acaben fent mal realment.

Un dia triste. Mónica.

El mar, la sal.

La sal, el mar.

Finalmente, espejo de quietud son los ríos,

iras y odios disuelve el mar: la sal.

Devuelve risas en las olas para el polvo de la arena.

Donde los ríos fluyen, nunca faltan amargas aceitunas rezumando.

No se que son las lágrimas, cansados de esperar:

¿Traerán la sal?

Regreso cargado con mi lluvia, salpicando del barro para el polvo a la noche que nace de la tarde.

Y mañana, cansino revivir, en las estrellas que agonizan regresarán las sombras, otra vez, a su oscuro disfraz, eterna noche, interminable mar, interminable sal.

El colegio a mi me da vida. Gloria Sánchez

Soy Gloria una de tantas veteranas, de la escuela de adultos de Xàtiva. Escribo estas líneas para manifestar mi satisfacción porque nos ha sido concedido tener el colegio nuevo que es una maravilla. Le damos las gracias al señor alcalde Alfonso Rus y al concejal de Educación, Ramon Vila que nos prometieron que tendríamos un colegio digno en la ciudad de Xàtiva y así ha sido.

El primer día de clase yo no podía hacerme la idea de asistir a clase porque me suben y me bajan en el ascensor. Porque ahora no puedo subir escaleras, y mi profesor, y todas las profesoras, que son tan amables conmigo para subirme y bajarme. El colegio a mi me da vida.

Viatge a Santorini. José Antonio Duet Iranzo

Fa uns dies, tots els alumnes de valencià elemental, anàrem a Thira, la ciutat principal de l'illa de Santorini. Situada en les Cíclades gregues. Quan arribàrem a l'aeroport internacional "LONASIS", ens esperaven dos guies que es presentaren com a "lin baden" i "haris pilton". Després de presentar-se ens portaren a l'hotel per a deixar les maletes ràpidament ja que en cinc minuts teníem una excursió al volcà, que es trobava a uns vint mil metres d'altura.

El trajecte el férem a peu, perquè l'autobús estava ple de bombes que algú havia deixat allí dins. Quan portàrem quatre hores caminant, un grup d'homes armats amb bombes de pa dur i vestits amb roba que portava imprés "AL - IKEA" ens dispararen molles de pa dures i segrestaren a haris pilton.

Després de l'atac hi havia mols ferits i una companya estava greu, tenia una molla incrustada en el nas. Així que suspenguérem l'excursió i anàrem a l'hospital. Però, el guia que ens quedava "lin baden", havia desaparegut deixant una carta en què demanava euros per la vida de "haris pilton".

Com no portàvem diners, baixàrem seguint les nostres petjades fins arribar a la ciutat. Només aplegar ens trobàrem a "haris", estava bé. Havia aconseguit escapar dels segrestadors, després d'apallissar-los i nugar-los amb seda dental. Quan eixírem de l'hospital, continuàrem amb el viatge sense cap problema més.

P.D. Qualsevol paregut amb la realitat és coincidència (o no).

L'amor infinit. Roberto Gandia Piera

L'amor un plat al menjador
t'ofereix jo el meu amor
tots els dies t'he de dir
que per tu, jo vull morir.

Si no em dius cap mentida
tota la vida t'estimaria

ja que jo et demostraria
que de tu mai em separaria.

Si bé saps el que vull dir
falta no em farà repetir
que per molt que em fas patir
de tu jo vull gaudir.

Semblanza de Francisco Bolinches. M. Ordiñana

Nació en Xàtiva, el 1 de julio 1907. En 1914 cursó sus primeros estudios en la Escuela Nacional de la calle Corretjeria, con el Maestro D^o Leoncio Cortes. En 1920 empieza sus estudios de dibujo en casa de D. José Carchano. En 1924 ingresa en la Escuela Superior de Bellas Artes de “San Carlos” de Valencia, mereciendo la consideración de alumno destacado, por sus estudios y realizaciones, especializándose en la rama de escultura.

En el año 1929 al terminar sus estudios con brillantez, consigue el título de profesor de Dibujo extendido por el Ministerio de Educación Nacional. En año 1932 sigue trabajando en la calle de la Enseñanza, 5 (dicha calle lleva ahora su nombre), después de ampliar sus estudios en París y Roma para ambientarse en la corriente artística del momento. Dichos estudios fueron costeados por una pensión concedida por la Excma Diputación Provincial de Valencia.

Es un artista polifacético, modela, esculpe, cincela sobre mármol y talla en madera esculturas sin limitación de tema, ni tamaño y se relajaba en el dibujo al carbón. Todo un artista.

En 1952, siendo profesor de dibujo en Asturias alejado de su familia y de su taller tuvo tiempo suficiente, durante sus paseos por el campo y playa, para iniciarse en la pintura de paisaje, y aquí es donde da comienzo su nueva faceta de pintor, a la que no le había prestado dedicación por estar inmerso en la escultura.

Tres amores tenía D. Paco por este orden:

- Su querida Madre
- Su gran Arte
- Y su estimada Xàtiva

Y Xàtiva siempre se sintió orgullosa de tener un hijo que proclamaba siempre al firmar sus obras, que era xativí.

Todos los que tenemos cierta edad, recordamos a D. Paco con su traje, y el lazo al cuello, su bastón y su sombrero, dando paseos solitariamente. Dicen que fue amigo de sus amigos, siempre defendió la pureza de la amistad y nunca cerró la puerta cuando le llamaban. Solía decir: “Siempre he querido ser amigo de mis amigos” (valoraba mucho la amistad). D. Paco fue declarado en vida, el 7 de noviembre de 1996, por la Corporación

Municipal, y por unanimidad, hijo predilecto de la ciudad de Xàtiva y le pusieron su nombre a la calle que le vio nacer. Por esta fecha D. Paco tenía su salud muy mermada por el mal de Alzheimer, finalmente fue ingresado en una residencia de Barx y falleció, en febrero de 1997.

Como la participación para la relación. **Vicent Vila**

Muchas veces me he parado a pensar en la forma, el modo de comportamiento para saber estar en una situación (cierta, permanente, momentánea, etc.) lo más placentera posible; relación para con los demás, que al mismo tiempo que desprenda felicidad, sea por mi recibida. Para ello, opino que es necesario algunos elementos sencillamente básicos, como en cualquier receta gastronómica, por ejemplo:

- una pizca de ternura
- una buena cucharada de tolerancia
- dos dientes de comprensión/aceptación: para mí y para el otro.
- 200 gramos de paciencia.
- un buen vaso de conformidad.
- dos cucharadas de participación: dar sin recibir nada a cambio recíprocamente.
- un buen espolvoreado de cariño / amor.

Y claro eso es un poco de lo que hemos utilizado. La nueva escuela, el sueño permanente, hoy ha despertado a una nueva realidad por la lucha y el esfuerzo de una gran suma de gente que, cada cual dentro de sus posibilidades y en su terreno, ha sabido desenvolver, utilizando adecuadamente los condimentos con perseverancia, paciencia y ansia.

Recomiendo adecuadamente la información junto con la ternura y la comprensión, así llegaremos a obtener una excelente salsa, la cual será la base primordial para que mediante la cocción de participación, tolerancia y paciencia, en igual medida para todos, alcancen el punto adecuado de una buena ebullición de relaciones.

Después de un tiempo, el siguiente paso, ya sólo sería colocarlo todo en una excelente fuente para ser espolvoreado con una suficiente dosis de cariño /amor...

Así, todos juntos en la misma mesa, disfrutaremos con alegría el placer de una labor bien hecha.

Juanito, sempre estaràs amb nosaltres. **Marian**

Durant uns deu anys, t'hem admirat i volgut, tant per la teua forma de ser, com pel teu treball, ja que gràcies a tu, el meu fill ha après a tocar la trompeta, encara que va tindre molts problemes, que tu bé saps, quan li donareu en l'escola el instrument, ell no el volia, perquè volia tocar el saxo, però gràcies a tu va posar molt d'interès en la trompeta, i tu ho saps, perquè encara que ell a voltes no tenia ganes, tu sempre has estat animant-lo. Tu saps que mai ha faltat ni a classe ni a cap assaig de la banda, per que a banda també va tindre el gran problema en la

boca, ja que li posaren ortodòncia i quasi no podia tocar inclús ens vares dir que li devíem comprar una espècie de protectors per a l'interior dels llavis, per que entre el "aparell" i la trompeta, tenia la boca plena de ferides; ens vares dir que era el millor alumne que havies tingut en molt de temps, de fet, gràcies a tu es va presentar farà uns quatre anys al Concurs de Joves Intèrprets que es celebra en Xàtiva des de fa uns anys; també es va presentar a la prova d'accés al Conservatori Lluís Milà i va aprovar a la primera quedant el segon de millor nota. Açò va ser en l'any 2003, quant tan sols tenia 13 anys; ara ja està fent 6e curs de trompeta en el conservatori, i si Déu vol aquest curs ja terminarà el Grau Mitjà.

Per tot açò, sempre t'estarem agraïts pel teu treball i sobretot per la gran amistat i complicitat que teníeu els dos. El meu fill diu que sempre que entrava en aquella aula el rebies amb un fort abraç, i amb la teua "peculiar" manera de parlar, i sempre recorda aquelles vesprades, que, encara que la classe "en teoria" era d'una hora de duració, es passàveu allí el temps que fera falta i als dos se vos passava el temps volant; mai, cap dels dos tenia pressa per anar-se'n enlloc, a no ser que, alguna vegada, l'enviares a comprar el berenar per als dos, i poder continuar estudiant...

Per tot açò, Juanito, moltes gràcies; mai t'oblidarem ni ell ni nosaltres.

Aquella nit d'agost, en plena canícula, em vaig adonar. L'ametler és vell. Tant que ni ell mateix recorda quan va fer els 100 anys. Per la finestra el mire i el mire, la calor no em deixa dormir, i la lluna plena li dóna un aspecte trist. Amb la llum de l'alba, l'observe, està malalt i no pot ni sostindre les poques ametles fallides que li pengen, ni les fulles pansides i groguenques que li resten. A la meua ment em ve el record de quan era fort i més gran que la casa. El temps passa i la tardor molt avançada, dóna tristor al camp. Però l'ametler no fa cas, està trist, només desitja que arribe el cru hivern

per a poder dormir i oblidar-se de tot. El seu tronc regirat pel temps, té uns forats pels quals els pardallets es claven i, de sobte, un soroll m'ha atemorit, la serra comença a tallar branques i cimals. Ha quedat mutilat ja li queda només la soca i quatre branques porugues. Estic desitjant que la primavera arribe de nou i que les braques que li queden florisquen com abans, per a poder dir-li: ànim que només tens cent anys!

La Cumbre del G-20. Teníamos mucho interés en estar allí. El Sr. Zapatero iba buscando la colaboración de Mandatarios de otros países para que con su apoyo influyeran y España estuviera presente en la Cumbre. Tal y como nos lo describían, era como si la solución a la crisis saliera de allí, y eso, creo, que no es así. Si estoy en lo correcto, lo que se pretende es cambiar el sistema económico a nivel mundial, a fin de que haya un reparto más equitativo de la riqueza, erradicar el hambre y la pobreza existente en los países subdesarrollados, y acordar unas fechas para que esto se vaya consiguiendo. De momento cada país deberá tomar acciones y medidas a nivel individual para hacer frente a la crisis existente ahora. El mes de abril de 2009, la Cumbre, volverá a reunirse para hacer una valoración de la evolución de las acciones tomadas y los resultados obtenidos en las medidas adoptadas. Dependiendo de cómo vaya evolucionando la situación se propondrán acciones, compromisos y objetivos a corto y largo plazo, que dependiendo del tipo de acuerdo tomado, habrá unas fechas en las que deberán estar cumplidos por todos los países que formen parte de dicha Cumbre.

Es bueno que exista el diálogo entre los países y se preocupen de que haya un acercamiento y un sentimiento de que todos formamos parte de este mundo y tenemos el derecho de acceder a tener lo que nos ofrece, ya que no es exclusiva de unos cuantos. Necesitamos que un cambio de pensamiento haga que nuestra actitud, nuestro corazón y nuestra mirada estén dominados por lo más importante, el AMOR, porque esta sociedad está hambrienta de lo que esa palabra en toda su extensión significa, aunque esté más pendiente de cosas materiales, porque es lo que, con todo el montaje existente de publicidad, campañas, marketing, etc., nos hacen creer que necesitamos. El que ese significado nos contagie y con ese contagio nuestras acciones impregnadas de AMOR se vayan extendiendo harán que este mundo sea mejor.

Esto irá dando su fruto, si realmente se produce el cambio, ya que tenemos que dar más importancia a los sentimientos, a los valores que han ido desapareciendo, al pensar en los demás y no hacer ningún tipo de acción que, a nosotros no nos gustaría que nos hicieran, a todo eso por encima de las cosas materiales, pues muchas de ellas no las necesitamos para vivir.

En teoría, está todo muy bien montado. Están las Organizaciones Internacionales, debidamente estructuradas, cada una de ellas, para tratar a nivel mun-

dial, economía, cultura, ciencia, política, fenómenos meteorológicos, investigación, patrimonio ..., y un sin fin de cosas más. Pero yo me pregunto, ¿realmente están trabajando en lo que cada una de ellas defiende, o por el contrario hacen una selección de lo que es más rentable y lo que verdaderamente es más importante, lo van tratando de pasada para cubrir expedientes y no se aborda con decisión y energía?, cuando se reúnen las cumbres, ¿se preocupan de pasar del diálogo a la acción, o se queda casi todo en diálogo? Si a esas cumbres van los máximos mandatarios de cada país, ¿por qué hay tanta pobreza en el mundo?, ¿por qué en las cosas que realmente son necesarias no avanzamos?, ¿es todo puro teatro?

Realmente me preocupa que un gobierno, ¡el mío!, se gaste 20 millones de euros del Fondo para la Investigación y el Desarrollo en la decoración del techo de la sede de la ONU, en una época en que, nuestro país está atravesando por una situación verdaderamente preocupante, económicamente hablando, siendo un fondo destinado a otras necesidades, habiendo familias que están pasando muchísimos apuros para poder salir adelante y habiendo niños en el mundo que mueren de hambre.

Es curioso, ahora que estoy haciendo estas reflexiones, me estremezco, me entristezco, siento una gran impotencia, y pienso y digo ¡no hay derecho! No hay que callar ante la injusticia, tenemos que hacernos oír, pacíficamente, pero que nos oigan, le pese a quien le pese, somos nosotros los que tenemos que despertar y abrir los ojos a lo que está pasando.

Cuantos problemas y disgustos evitaríamos, si nos abriéramos con AMOR al mundo y el mundo se impregnara de él.

Un amigo un tesoro. Francisco García Martínez

Las amigas o amigos
Son un mundo aparte
Que pocos saben apreciar.
Las amigas o amigos
Son obras de arte
Siempre dispuestas ayudar.
Las amigas o amigos
Para los hombres o mujeres
Son confidentes celestiales.

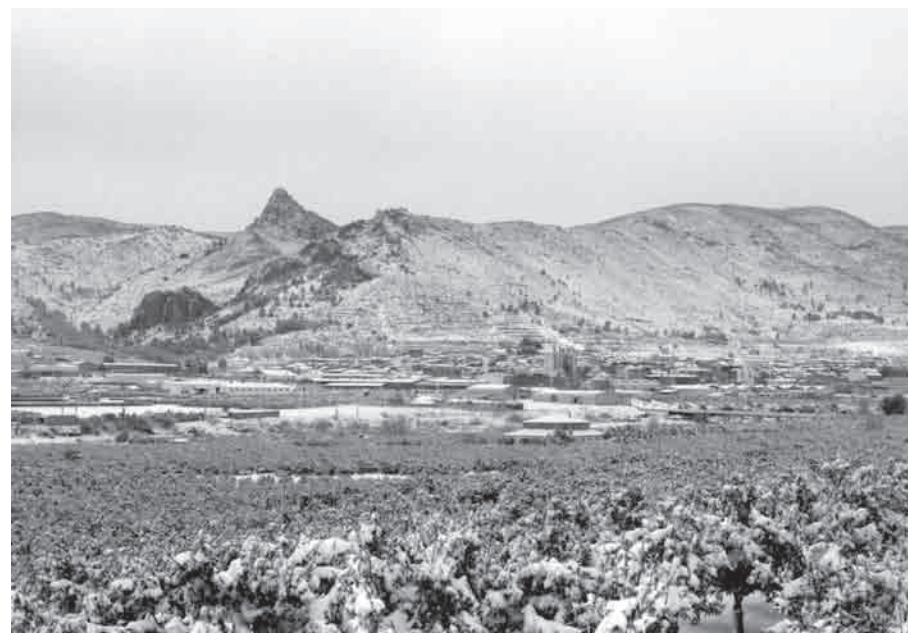
Las amigas o amigos
Que no te asombres
Remedios son de todos sus males.
Las amigas o amigos
Son un adagio para el alma
Que oxigena las ganas de vivir.
Las amigas o amigos
Nos devuelven la calma
Y emociones para compartir.

Mi vida. Paco Sanchis Beneyto

Mi primer trabajo fue de pastor de ovejas, unas 80, tenía entonces 11 años, estuve haciéndolo hasta que la guerra acabó.

Después me dediqué a trabajar la tierra, a segar, a sembrar, a cosechar, a preparar las tierras, a dejarlas en barbecho. Trabajaba con un par de caballerías, entre medio, tenías que ir a los pueblos a suministrarte de alimentos. Después estaban las tareas de arreglar la casa, hacía el pan y en un horno moruno lo horneaba.

Después me casé, estuve viviendo en el Tejarico, de allí me marché a vivir a Banyeres, a una casa de campo, estuve durante ocho años. Luego me vine a vivir a Xàtiva, se me murió la mujer y quedé viudo con un hijo y una hija.

“El Che”: una historia contada por un guerrillero.

Estela Céspedes

Soy Estela, boliviana de nacimiento. Hace 5 años que llegué a este país y 2 que estudio en la EPA. Hace unos días, en clase de historia, estuvimos recordando anécdotas de nuestras vidas que coincidieran con algún hecho importante de la historia, y me vino a la mente algo que mi papá solía contarme cuando yo era pequeña. Una vez, tocándole la cabeza sentí una cicatriz y le pregunté qué le había pasado para tener esa herida. El me preguntó si había oído hablar del “CHE GUEVARA”, y sí, en la escuela nos lo habían nombrado alguna vez. Entonces me dijo: “Estela, te voy a contar una historia que tiene que ver con ese señor y con la cicatriz que tengo en la cabeza”.

“Cuando yo era joven, tuve que ir al servicio militar obligatorio. En ese tiempo, el CHE había huido de Cuba rumbo a la Argentina donde estaba perseguido por crímenes que en aquel tiempo creían que tenía que pagar. Cuando se supo que al CHE lo habían visto por Vallegrande (Bolivia), las fuerzas armadas fueron alertadas con una orden de busca y captura, y como yo estaba en la mili nos encomendaron la misión de buscarlo. Fuimos confinados al monte, que era donde el CHE se escondía junto con sus guerrilleros. Estuvimos casi dos meses buscándolos, nos quedamos sin comida, de modo que tuvimos que cazar animales salvajes para comer. Fueron momentos muy duros. Recuerdo que en una ocasión un compañero cazó un mono y tuvimos que comérmolo porque ya no nos quedaba comida, me dio “repelús” pero como no había más comida, y sí, mucha hambre, no me quedó más remedio que comer.

Una noche, mientras dormíamos en el bosque, un compañero dio la voz de alerta. El CHE y sus guerrilleros estaban muy cerca. Tuvimos que atacar. En ese cruce de fuego sentí algo caliente en mi cabeza, era una bala que me había rozado. Tuvimos 3 bajas pero salimos victoriosos: cogimos al CHE. Éste estaba muy enfermo, tosía mucho y se escuchaba silbar su pecho, recuerdo muy bien que él estaba desarmado y cansado, apenas podía ponerse en pie, y mi comandante ordenó que dispararan sin darle opción a defenderse”.

“Esta parte de la historia nadie la conoce”, comentaba mi padre, “porque el comandante al mando en ese momento quería llevarse la gloria diciendo que murió en defensa propia, esa parte de la historia sólo la sabemos los

compañeros que sobrevivimos a esa guerrilla, el comandante nos hizo jurar que no hablaríamos del hecho.”

Sin embargo los libros de historia nos dicen que el CHE murió en manos de otros guerrilleros al mando de otro comandante, en defensa propia en un pequeño pueblo de Bolivia llamado Vallegrande, lugar turístico donde hoy día se venera su imagen por gentes de todo el mundo que acude allí para conocer la “verdadera” historia del CHE GUEVARA.

La vida cotidiana. Pilar Hernández

Ja arribava l'estiu, i per a Conxín, Maria i Paco, estava a punt d'acabar-se l'escola. Ja no haurien d'alçar-se de matí per agafar l'autobús que els portava al poble, on haurien d'estar tot el dia a l'escola i quedar-se al menjador; a la vesprada, l'autobús els tornava a casa, era així perquè els quatre vivíem al camp. Tots teníem entre onze i dotze anys. Conxín i Maria, havien d'anar aquell estiu a ensenyar-se a brodar, per a quan foren fadrines, fer-se el dot. A mitjà vesprada, Maria agafava la bicicleta i la cistella amb el bastidor, fils i agulla. Pedalejava pel camí costera avall, fins a la carretera i després tornava a agafar un altre camí que era una recta molt llarga, per arreplegar a Conxín i anar-se'n al poble, per a tornar, féiem el mateix camí, però quan Maria agafava la recta llarga, sempre es trobava un cotxe prou gran que li ocupava tota la calçada, amb dos hòmens, un darrere i el xofer, amb uniforme i gorra de plat, que sempre li renyava a Maria, per anar tant depressa

amb la bici. Anys després Maria s'assabentà que, a l'home del cotxe li deien D. Emili Attard, un prestigiós advocat que posteriorment, va ser un dels pares de la Constitució.

La radio. Isabel Cuenca

La radio es un gran invento,
La televisión también,
Y el barco, y los aviones,
Y la máquina del tren.
Lo que no puedo pensar...
Lo que no acierto a creer...
Es que en la radio y la tele
Todo se diga al revés,
Los jóvenes, así no aprenden
A hablar con más corrección,
A los adultos nos sorprenden
Con tanta equivocación,
No podrían los locutores...
Escritores o dirección...
Atenerse a las reglas
De una buena educación.

Cuanto nos valdría a todos
Si pudiera ser posible,
Aprender los buenos modos
Del arte del buen hablar,
Enseñándonos a todos
A decir, leer, y obrar.
Si la prensa es un vehículo,
De noticias y sucesos,
Y la radio la duplica
Con más acontecimientos,
Y la tele, no digamos,
El mejor de los inventos.
Por qué ahora que podemos
Hablar y decir mejor,
La lengua del castellano
Ya no parece español?

Records. Marivi Sanchis

Els records de la meua infantesa han sigut molts, per a mi uns dels moments més feliços. Passava hores jugant al carrer, en la placeta dels cecs. He tingut molts i bons d'amics, formàvem un gran equip. En aquella plaça planejava de tot, inclús la conquesta del castell. Pareixia tan lluny, que sempre es convertia en tota una aventura. Disfrutava de tot, quan la mare em comprava sabates noves sobretot. M'agradaven cridaneres i que feren soroll. El dia que anàrem al metge, a València, em vaig comprar unes sabates roges de xarol, la gent em mirava, no sé, si pel soroll o pel color. M'agradava eixa sensació. Ara de major ja no puc, perquè els meus peus estan delicats i gaste sabata d'ortopèdia. Quan conec a algú el primer que mire després dels ulls són les sabates, enyore un calçat bonic. Enguany he tornat a tindre la sensació de quan era petita, quan vaig entrar per primera vegada a l'escola, tot nou, relluent, pujava l'escala satisfeta. No he estrenat cap sabata, però sí l'escola nova que tant necessitàvem des de fa molt de temps. Enhorabona a tots els alumnes en general que estem per la llavor

d'aprendre. Si en l'edifici antic anàvem amb molta il·lusió i ganes d'ensenyar-nos, ara estem de categoria, això sí, note a faltar el cafenet, no era molt bo que diguem, però et calfava les mans i al mateix temps la garrideta.

Violencia de género. Mónica Garrido Giner

Violencia de género contra las mujeres està vinculada al desequilibrio en las relaciones de poder entre los dos sexos en los ámbitos social, cultural económicos, religioso y político ante todos los esfuerzos de criterio favorable ante la igualdad.

Constituye un atentado contra el derecho a la vida a la seguridad a la libertad a la dignidad y a la integridad física y psíquica de la víctima por lo cual supone un obstáculo para el desarrollo de una sociedad en democracia.

La violencia que sufren las mujeres maltratadas va desde la agresión física, la violencia sexual, la psicología y económica que en muchos casos termina 35% de las mujeres que viven en pareja sufren malos tratos, amenazas por parte del hombre que convive con ellas.

La consecuencia es hoy el miedo a denunciar a la policía estos casos por no haber medios jurídicos, sociales y económicos suficientes y adecuados que protejan a las víctimas lo que hace que la violencia contra las mujeres siga siendo en gran parte un delito invisible.

Y lo más agravante es que la mayoría de estos ataques por el agresor se efectúan en presencia de sus hijos, que a consecuencia de ello crea un círculo de violencia de venganza de generación en generación.

La mayoría de personas conocen algún caso de malos tratos en el entorno familiar o de vecinos pero se silencia por miedo o son cosas de arreglar entre la familia nos excusamos ante el terrorismo doméstico que es un asunto privado. En definitiva ¿es que la vida tiene diferente valor, según se trate de una mujer o un hombre?

Tanta violencia ante la pasividad de los gobiernos que no aplican una política adecuada para prevenir y perseguir esta violencia, así que jueces y fiscales aplican leyes que permitirán al agresor acercarse a su víctima o se les condena a vivir bajo el mismo techo.

Podría haber campañas de sensibilización dirigidas a romper los estereotipos sexistas que propician la violencia de género.

Comercio global, aldea global, guerra global, crisis asfixiante, y hambruna global. Vicente Penalba

En los momentos de crisis, bien, económica, personal o familiar, en esos momentos delicados y difíciles, parece que el ser humano y (ciudadano de a pie) toma conciencia de que tocar suelo, vivir el día a día, puede convertirse en un mal sueño y una dura realidad. Creamos tendencias, de la mano de la comunicación y la publicidad, al egoísmo individual, al comunismo, muchas veces por encima de nuestras posibilidades; a la apariencia social; al miedo a quedar mal y que los otros se den cuenta de nuestras carencias y debilidades.

En los momentos de dificultad, es cuando prestamos mas atención a conceptos como, familia, amigos, trabajo y bienestar, cuando uno tiene que pedir apoyos, es cuando de verdad cobra dimensión el significado de esas palabras, a veces descuidados o ignorados.

El reparto solidario y justo del trabajo y la riqueza de mi país, y de sus oportunidades, son conceptos sobre el que debería asentarse cualquier sociedad democrática, y la mejor arma de que disponen los ciudadanos para luchar contra el capitalismo salvaje y el comunismo inútil, ese que tiene como hijos adoptivos, el hambre y la miseria.

Del bien hacer y de la “honradez” de nuestras dirigentes, y de la veracidad y responsabilidad de los medios de comunicación, dependerá el grado de ilusión con que los ciudadanos decidamos afrontar la lucha del día a día y poder elevar esa perdida creciente de confianza que hay entre el ciudadano y sus instituciones.

Nunca es tarde. Dolores Madero

Este es el tercer año consecutivo que asisto a la escuela de adultos y cada día que pasa estoy mas contenta porque veo que voy avanzando poco a poco. Pienso que fue una muy buena idea empezar esta aventura, aunque fuera con una edad algo avanzada. Pero como dicen: Nunca es tarde si la dicha es buena.

Vil·la Romana. Laura

Hi ha alguna cosa més fluixa que l'aigua?

Hi alguna cosa més dura que la pedra?

Però, gota a gota, la pedra és forada.

Així comença la primera revista que va fer la plataforma pro Vil·la Romana de L'Ènova. Aquesta Plataforma va ser formada per un arqueòleg i un xicotet grup de gent que van treballar molt per defensar i protegir la vil·la romana que va aparèixer –en les obres de construcció de les vies de l'Ave, i l'hagueren destruïda si no s'hagueren fet mobilitzacions.

Així va començar un dur camí, dia a dia, lluitant, anant a tot arreu, demostrant la importància d'aquesta vil·la. Fins que al final aconseguiren que les vies de l'Ave s'alçaren uns metres per conservar la vil·la romana. Cosa quasi impossible d'aconseguir per la quantitat de milions que suposava canviar l'estructura del trajecte de l'Ave.

És molt d'admirar tot l'esforç que van fer esta gent, lluitant dia a dia contra politics, arqueòlegs, etc. Anaren a València, a Madrid, a Itàlia... on féu falta per aconseguir la conservació de la vil·la i el reconeixement del seu valor com a patrimoni. Aportant molta documentació de tot allò trobat:

- La vil·la més gran del territori valencià
- Les pedreres romanes de marbre millor conservades d'Hispania

- Unes carrilades de carros marcades a la pedra.

- I, per últim, feren un museu amb la millor col·lecció de fòssils marins valenciana.

Pensa en el teu futur. José Juan Nadal Egea

Aquest missatge és per a tots els joves que no volen estudiar o venen a l'EPA per obligació i no s'ho agafen amb ganes. Us parla una persona que es penedix de no haver aprofitat el temps quan tocava i vos comprenc.

Jo sóc el primer que pensava en no estudiar, que no era per a mi, que no podia arribar a més i que era perdre el temps i pensava en treballar per comprar-me la meua primera moto i tindre diners per cremar, però al llarg de la meua vida m'he adonat que m'enganyava a mi mateix, que hauria d'haver-me esforçat i haver seguit estudiant al mateix temps que treballava. Jo ara treballo per seguir estudiant i estalviar pel meu futur, i aconseguir treballar en una bona feina. Em vaig traure el graduat ací en l'EPA i ara estic en l'IES La Costera estudiant un mòdul mitjà amb aspiracions de fer el superior i vinc també a l'EPA en valencià mitjà que dona punts en algunes feines i per fer oposicions també...; si m'ho haguera agafat així abans en 26 anys on estaria ara...

Les meues mascotes

- Les meues mascotes,
tenen un nas i quatre potes, una cua i dos orelles,
que son roges com unes roses.
- La primera corre, com una llebre, i quan salta
arriba a la casa més alta.
- La segona vola, com un coet,
i quan canta, ho fa com un pardalet.
- La tercera es camufla, com un camaleó,
i quan s'unfla no cap en un camió.
- La quarta s'arrastria, com un cuquet,
amb totes s'enjunta, i fan un quartet
- I quan la quinta, està preparada,
tots pugen als seients,
i volen tots junts.

Per a la meua filla

Mar Marçs

Coses menudes. Xavier Vidal Torrella

Mogut per l'ansia d'una vida portentosa
sempre he cercat l'excel·lència,
sense massa èxit.

Vaig oblidar seguir el camí,
perdut en l'intent de fer
de la meua vida un fet extraordinari.

Vaig oblidar mirar on ficava els peus
enlluernat per la gloriosa finalitat
d'una vida transcendent.

Vaig oblidar viure a poc a poc,
respirant la tendresa de la gent
que m'estimava.

Vaig oblidar tastar l'amargor
del fracàs amorós, i l'embriac de la dolçor
d'una conversa a llum de la lluna.

Vaig oblidar l'aspre toc del paper de vidre
escatant la realitat
amb el gra gros de la raó.

Amb el temps –que millor perspectiva!–
he après que en les coses menudes,
es troba el miracle de la vida.

La meua infància va ser prou diferent a la dels xiquets d'ara. M'enrecorde, que tenia les mateixes vacances al col·legi que ara, però els meus pares, no. Ells treballaven tots els dies i jo estava a ca la meua iaia. Tenia conills i pollastres i tots els dies eixíem al camp a arreplegar brossa per donar-los de menjar. En eixa època es feia el torró a casa. Pelàvem ametla i cacau i els portàvem al forn a torrar, després féiem el torró i unes figures amb la massa que tenien forma de cor, estrela, lluna i de nina.

La meua iaia em deixava que les fera jo. La Nit de Nadal sopàvem a casa de la iaia, era un sopar quasi normal, encara que eren temps difícils. No teniem regals, perquè es donaven als Reis. Després de sopar féiem roses al foc de la llar, preparàvem la mel i el sucre, les ametles, les roses i féiem el torró de roses.

Era un dolç típic del meu poble. Ara ja no es fa a casa, el comprem a les pastisseries.

La Nit de Cap d'Any sopàvem amb els amics dels meus pares i després de les campanades a dormir.

Quedava la Nit dels Reis! La millor! Anàvem a esperar-los a l'entrada del poble, els acompanyàvem a l'església. Ells ens parlaven i després nosaltres els donàvem les cartes i ells ens regalaven llepolies.

Abans d'anar-me'n a dormir els deixava al balcó garrofes, aigua i les meues sabates.

Eixa nit em costava molt de dormir. Al despertar-me buscava les joguines, que tots els anys eren una nina i coses per al col·legi.

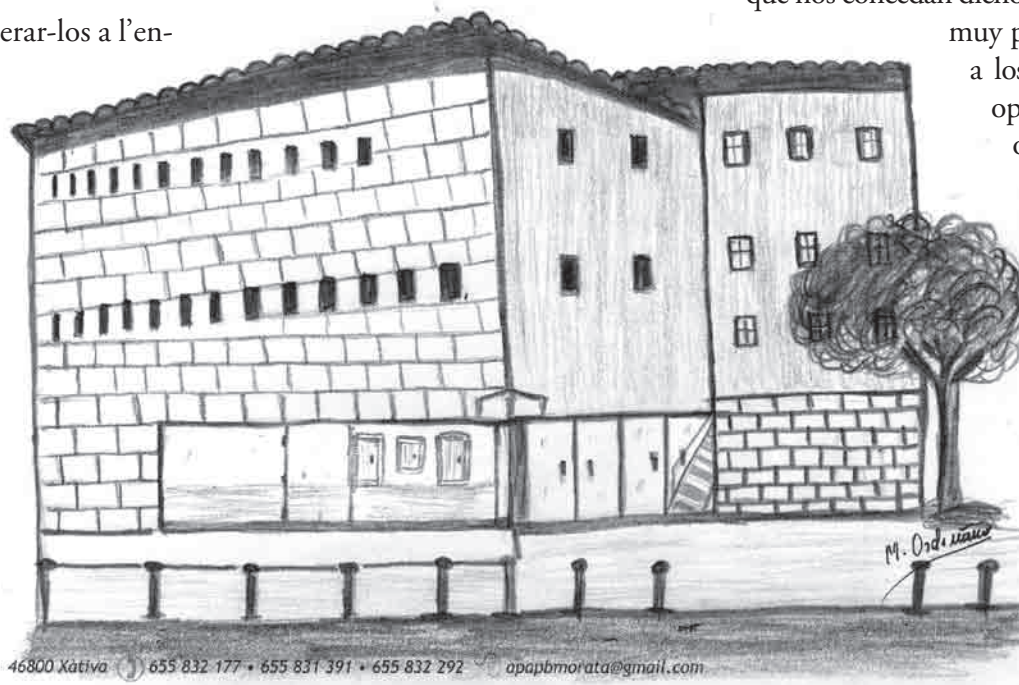
Por fin ya tenemos el nuevo colegio a nuestra disposición, y es fantástico, con aulas espaciosas y bien dotadas, con unos servicios bastante completos. En el aula de dibujo tenemos las mesas graduables, incluso televisión. En la clase de informática, quedé alucinada, de lo teníamos a lo que hay: monitores de plasma, el C.P.U. (no soy entendida pero me parecen bastante modernos), con un cañón para reflectar en pizarra; JuanLu creará que sueña.

Tenemos biblioteca, un salón de actos muy espacioso que muchos colegios quisieran tenerlo, los profesores tienen lo que necesitan, no lo que tenían. La asociación, también tienen su despacho para sus quehaceres, por cierto son personas que trabajan en la sombra, para que todo salga bien en unión de los profesores, (que son más de 15) han sido los que han dado la brasa, con constancia e insistencia para que consiguiéramos el colegio. Por fin dejaremos de subir y bajar la dichosa pendiente que cuando llovía era de terror.

Y ya para terminar dar las gracias a las personas que han hecho posible que nos concedan dicho edificio, que hace una labor

muy positiva, tanto a la juventud, a los que les facilita una nueva oportunidad de conseguir sus objetivos en horas que se acomodan a sus necesidades, y también a las personas que en su juventud no pudieron aprender, que ahora tienen su oportunidad y que ponen en su aprendizaje, toda su capacidad y mucha voluntad.

Gracias, muchas gracias, a quien corresponda.

1. Quina ciutadania

Que la finalitat de l'educació és adquirir competència cívica forma part del llegat aristotèlic de com s'han d'ordenar les societats polítiques: els ciutadans d'un Estat han de ser educats d'acord amb la constitució d'un Estat [1]. Si per educació entenem l'adquisició de coneixements o el desenvolupament de les capacitats orientades a realitzacions individuals més o menys pragmàtiques, haurem fracassat en el fi últim de l'educació, que és formar ciutadans. Vivim en comunitats polítiques i com a tals, ja Aristòtil ho havia emfatitzat, més plurals i diverses que altres formes d'agrupació social com la família, les creences o els grups culturals [2]. Els individus en les societats polítiques es constitueixen en ciutadans cosa que significa compromís individual amb la societat que ha d'estar orientada al bé comú [3]. L'educació serveix a aquest fi:

Llevat que els xiquets aprenguen a associar el seu propi benestar amb el benestar social, una societat pacífica i pròspera serà impossible. Si no paga la pena arribar a la idea de bé comú que se'ls ensenya, creixeran frustrats i insatisfets amb la societat que els va educar malament. [4]

Cal, doncs, diferenciar entre societats polítiques i altres tipus d'instàncies socialitzadores com la família, les creences o els grups culturals per a poder avançar sobre quina educació i quina ciutadania permet l'emergència de la plena ciutadania. Pot resultar incòmode, a dia de hui, traçar una línia divisòria entre els fins d'una societat política democràtica i les finalitats dels agrupaments socials entorn de la família, les creences i els grups culturals, però si no fem visibles les diferències, introduïrem en les aules el relativisme cultural. El fi de l'educació és l'adquisició de la competència cívica orientada al bé comú. Els fins de les famílies, les creences o els grups culturals es troben orientats entorn de l'adquisició de béns afectius, morals o de pertinença que depenent de com hagen estat adquirits poden estar d'acord o entrar en col·lisió amb el bé comú. Si l'educació democràtica ens reforça, o hauria de tendir a reforçar-nos, com a subjectes polítics, la família, les creences, la cultura tendeixen a reforçar la nostra identitat, que a partir d'aquest moment designaré com a "identitat normativa i cultural".

La identitat normativa i cultural es troba hui en el centre del debat

entorn del multiculturalisme o dret a la diferència, la llibertat i la igualtat. En la majoria de les ocasions aquesta identitat normativa i cultural serveix a tot efecte per a vindicar el dret a la diferència, el principi de lliure elecció o la igualtat com a reconeixement. Teòrics polítics com Young, Walzer o Taylor, entre molts altres, associen a la condició de ciutadania aquesta identitat normativa i cultural. Depenent de l'èmfasi en la diferència, en l'elecció o el reconeixement es tracen els trets de la *ciutadania diferenciada* (Iris M. Young), la *ciutadania complexa* (Michael Walzer) o la *ciutadania multicultural* (Charles Taylor) [5]. De manera molt succinta assenyalaré com entenen aquests autors la ciutadania.

Ciutadania diferenciada: per a I. Young un *grup social* ho és perquè com a grup comparteix un sentit d'identitat comú. En la relació de grups socials, Young enquadra als grups humans que històricament han estat marginats, açò és, els minusvàlids, els pobres, els negres, les dones, els homosexuals, els ancians, entre altres. El fet de la marginació ha dut a aquests *grups socials* a una lluita pel reconeixement, el que els ha permès construir un particular sentit de la història unes característiques culturals pròpies i una manera específica de comprendre les relacions socials i personals. Per aquest motiu aquests grups diferenciats reclamen una *ciutadania diferenciada*, ja que "els qui cerquen la igualtat social no es posen d'acord sobre si són les polítiques neutrals respecte dels grups o les polítiques conscients de l'existència de grups les que millor s'adeqüen a aquest objectiu, i el seu desacord sovint es plasma a sostenir un ideal d'assimilació o un de culturalment pluralista" [6]. Encara que Young conclou que de manera preferent els defensors de la igualtat social es decanten per l'assimilació.

El problema en la proposta de Young radica en el concepte de diferència utilitzat. Com precisament argumenta Celia Amorós no sembla ser la mateixa "diferència" la que travessen els diferents grups estimats per Young. La "diferència" que converteix als minusvàlids en un grup social difícilment podria ser contemplada "com una cosa positiva, sinó de defectivitat"; per la seua banda, la "diferència" que converteix a les dones en grup social té el seu origen en una sobrecàrrega d'identitat o "identitat constrictiva". D'altra banda, la "diferència" que fa dels ancians un grup social resideix a arribar a una edat determinada. Com afirma Celia Amorós, hi ha massa diferències en la "diferència":

Seria just tractar igual diferències tan diferents entre si com la que constitueix el grup de les dones, el dels nadius americans, els ancians, els gais i les lesbianes, etc.? La diferència té un sentit massa equívoc, es diu de maneres massa diferents com perquè siga desitjable i viable fer d'elles un paràmetre manejable en l'espai de les coses públiques. [7]

Per la seua banda, la proposta de Walzer d'una *ciutadania complexa* part de la idea que els ciutadans no adquireixen la seua competència cívica ni en el mercat ni en la política, ja que l' "activitat política democràtica és el monopoli dels polítics" sinó en les "xarxes associatives" de la societat civil. A través de la participació voluntària en les organitzacions civils els ciutadans adquireixen les nocions de respecte mutu i autorespecte. És en el món de les associacions civils on s'aprenen les virtuts de l'obligació mútua i on les males accions no es castiguen amb una llei impersonal, sinó amb el desgrat [*desplaer, disgust*] de la família els amics, els col·legues. Per als filòsofs comunitaristes, per exemple, el "grat" o "desgrat" és un incentiu major que la sanció legal per a promoure la pròpia responsabilitat.

La *ciutadania complexa* de Walzer s'articula entorn de la idea d' "igualtat complexa" i el significat social d'alguns béns. Ara bé, el significat social d'alguns béns està carregat normativament i no sempre susciten un principi distributiu. Pensem, continuant amb l'exemple donat, en el significat social del "grat" o "desgrat". Ningú podrà negar el seu caràcter normatiu, és més, per als comunitaristes, el "grat" promou la responsabilitat individual. Ara bé, la realitat normativa del "grat" és que afecta amb major intensitat a les dones que als barons, o per a explicar-lo per via negativa, és més fàcil que una dona incórrega en una "mala acció", provocant el desgrat de familiars, amics i col·legues, que aquesta mateixa acció realitzada per un baró siga titllada de "mala", provocant el desgrat de familiars, amics i col·legues. Sembla evident que el significat social entorn del "grat" o "desgrat" no obeeix a un principi distributiu, ja que no afecta per igual a dones i a barons. Si el bé obtingut a través del "grat", és l'adquisició, en bona mesura, de competència cívica, hem de deduir que la ciutadania de les dones serà més deficitària, ja que les sancions normatives s'apliquen amb major rigor a les dones que als barons.

Des d'altra perspectiva, la proposta de *ciutadania multicultural* de Taylor parteix del nexa existent entre identitat cultural i reconeixement.

Segons Taylor si en una comunitat política existeix una cultura dominant i les restants són menyspreades, en comparació d'ella, succeeix que els individus que formen part de les cultures menyspreades veuen afeblida la seua identitat o disminuïda la seua autoestima. Conclou Taylor que en societats que són cada vegada més poroses, multiculturals i obertes a la migració multinacional, el reconeixement públic de la cultura amb què s'identifica una persona és indispensable perquè s'enfortesca la seua identitat i cresca la seua autoestima.

La identitat cultural com a reconeixement planteja la qüestió més profunda de si una comunitat política compromesa amb els drets d'igualtat i de llibertat dels individus pot també defensar drets col·lectius per a les minories culturals. La diversitat cultural és una realitat, però totes les cultures, siguen majoritàries o minoritàries, incorporen un repertori de conductes d'acord a un conjunt de valors. Podem i hem, com afirma Amelia Valcarcel, d'establir un límit a l' "irracionalisme valoratiu" del "tot val". I un bon límit és poder analitzar críticament quina és la posició de les dones en una cultura determinada: "En qualsevol tensió nosaltres-ells batega un 'vosaltres' que no s'esmenta" [8]. La vindicació d'un dret col·lectiu pot trencar el reconeixement dels drets individuals, sobretot per a les dones que en moltes de les cultures hui existents són reconegudes com "només dones":

La qüestió de saber fins a quin punt i en quin sentit es desitja ser reconeguda com a dona és, en si mateixa, objecte de profundes controvèrsies. Ja que resulta evident que les dones han estat reconegudes com a dones en cert sentit -en realitat, com a "només dones"- durant massa temps, i la qüestió de com deixar arrere aquest tipus específic i deformant de reconeixement és problemàtica en part perquè no hi ha una herència cultural separada clara o clarament desitjable que permeta redefinir i reinterpretar el que és tenir una identitat de dona. [9]

Les fisures descrites en cadascuna de les formulacions de ciutadania dalt esbossades obeeixen a la defensa que faig d'un model de *ciutadania* més clàssic (em resistesc a adjectivar-lo, però com els temps així semblen exigir-ho, la designaré com a *plena* [10]). La *ciutadania plena* s'articula entorn de la idea d'universalitat, però radicalitzant els conceptes il·lustrats. La capacitat d'universalitzar permet no entendre a l'altre com a altre. I

aquest paradigma abstracte d'universalitat va servir i serveix, a tot efecte, al feminisme i als defensors de la igualtat i justícia social per a omplir de concreció l'ideal de justícia. La *ciudadania plena* està associada a la dimensió política: reconeixement de drets i exigència de responsabilitats. És una ciutadania que es construeix a partir de la idea d'igualtat: "perquè en la detenció de ciutadania som iguals, la divergència ha de ser reconeguda com a dret. Perquè estem disposats a respectar la igualtat política, la diferència cobra sentit grupal" [11]. El dret a la diferència no pot interrompre ni la universalitat ni la justícia.

Una *ciudadania plena* [12] ha de complir els requisits d'elecció, participació, distribució equitativa de la riquesa i reconeixement. La capacitat d'elecció no és una altra cosa que l'afirmació del principi d'autonomia dels subjectes. L'afirmació d'individualitat ens permet assenyalar com, on, per què i a qui afecta la manca de llibertat i com es materialitzen les pràctiques de dominació d'uns individus o col·lectius sobre uns altres. La participació sorgeix de la necessitat política de tenir una ciutadania informada, responsable amb la comunitat i capaç de participar en la presa de decisions i en el debat públic. Una ciutadania participativa necessàriament desenvolupa una consciència pública crítica que permet denunciar les injustícies i les seues causes. Per la seua banda, la distribució equitativa de la riquesa serveix, a tot efecte, com a indicador social. Ens ofereix la radiografia pertinent de com transita a qui arriba la idea de dignitat humana. La distribució equitativa de la riquesa és el principi fonamental a partir del qual vam abordar la justícia social i sexual. Per últim, el reconeixement ens aporta el paràmetre valoratiu i normatiu pel qual vam considerar a l'"altre" com a un igual. Aquest exercici d'abstracció ens duu, no obstant això, a concretar com ha de discórrer la igualtat perquè no es quede en igualtat formal. La igualtat com a reconeixement exigeix que s'aplique el principi de doble direcció: "la igualtat ens canvia a tots". Com a societats polítiques que som, en les nostres mans està canviar les actituds i percepcions dels "uns" sobre els "altres", dels "altres" sobre els "uns".

És aquesta concepció de ciutadania universalitzadora la qual ens ha permès i permet concretar quins són els drets individuals, els drets socials i els drets sexuals i intentar fer-los extensius a la humanitat en el seu conjunt, perquè la cosa certa és que una bona part del planeta manca de

drets individuals, socials i sexuals, només posseeixen "identitats normatives i culturals" per les quals han estat capturats en la seua subjectivitat, lliurats al domini d'altres subjectivitats. Quan fem afirmacions d'aquest tipus, se'ns sol acusar d'etnocentrisme i es tendeix a argumentar que altres tradicions culturals ni comparteixen la nostra taula de drets, ni la nostra forma de donar sentit al món, ni la nostra noció d'individualitat, i com no la comparteixen, no la poden fer seua. Els que argumenten així solen callar que en algunes tradicions culturals amb identitats normatives excessivament rígides s'interromp de manera sistemàtica l'emergència del subjecte polític, malgrat que visquen també en societats polítiques. Així doncs, sostenir un o altres models de ciutadania és determinant a l'hora d'establir les mesures polítiques per a garantir el reconeixement de ciutadania. Si no ets subjecte polític, la identitat normativa i cultural sol ser assignada, no triada, almenys així els succeeix a una immensa majoria de dones: que les dones no puguin votar, passejar lliurement pel carrer, optar a determinats llocs de treball ... és una negació de les dones com a subjectes polítics, no és una negació de les dones quant a portadores d'identitat normativa i cultural. En definitiva, ser subjecte polític garanteix que cada individu té la possibilitat de triar quines pertinences li resulten més identificadores. Per altra banda, ha estat en els països amb democràcies avançades, a causa de la condició de ciutadania ací descrita, on ha sorgit amb més força el debat del multiculturalisme. El fet d'enfrontar-nos a la realitat social de la diversitat cultural i intentar aportar solucions quant a la millor manera de garantir els drets per a tots dilueix l'acusació d'etnocentrisme o almenys la dilueix més que en aquells països on la resposta davant de la diversitat cultural sol operar amb mecanismes més explícits de dominació, persecució o genocidi.

2. Quina educació: la coeducació com a límit a la identitat normativa i cultural

Si prenem el debat del multiculturalisme i la ciutadania i el portem al terreny educatiu apareix com a urgent distingir entre la cultura que procedeix d'aferències familiars, religioses, culturals o mediàtiques, i la que dimana de la democràcia com a cultura. A través de la família, les creences, el grup cultural o la influència mediàtica, els subjectes podem anar cons-

truïnt la nostra identitat, una identitat normativa i cultural que pot tenir pocs elements de contrast o rebutjar-los de ple. Per exemple, per a alguns grups culturals cohesionats entorn de creences religioses, l'objectiu bàsic pot consistir, segons ho expressa Walzer, “a mantenir una certa manera de vida entre els seus propis membres, reproduir en les generacions futures la seua cultura o la seua fe” [13]. Molts grups culturals no precisen de l'existència d'altres grups.

Per contra, la democràcia com a cultura es nodreix del contrast que hem decidit anomenar diàleg. Necessita una regla de joc comuna: la formació d'una consciència ciutadana entorn d'uns fonaments mínims. Aquesta formació d'una consciència democràtica la portem a terme en el sistema general educatiu: “Açò succeeix perquè el sistema general educatiu és la forma i el ciment de la ciutadania, de la capacitat de ser igual o aspirar a ser-ho. La democràcia i l'educació estan vinculades com ho estan l'educació i la igualtat” [14]. Així doncs, el sistema educatiu es configura com a element de compensació social i de promoció. No sols l'educació és un dret, “sinó també el canal més efectiu per a garantir que els objectius, les necessitats i interessos dels diferents ciutadans -especialment d'aquells més desfavorits- estiguen adequadament representats en les decisions públiques” [15]. La democràcia necessita ciutadanes i ciutadans per a sostenir o corregir a la pròpia democràcia com a forma de govern.

Cal, doncs, preguntar-nos si l'escola ha de reforçar identitats normatives i culturals o, per contra, traslladar valors comuns que facen possible l'emergència de ciutadania i de civisme. La resposta òbvia seria un sí decidit a la ciutadania i el civisme, però determinades situacions d'aula mostren que estem oblidant el valor de l'educació democràtica o desatent-la. La realitat és que en les nostres aules succeeixen coses: succeeix que moltes xiquetes són obligades a dur “mocador” (*hiyab*) i que unes altres o les mateixes no poden acudir a classe de gimnàstica, i es permet; succeeix que determinats xiquets no poden ser instruïts per dones i se'ls canvia d'aula; succeeix que les xiquetes gitanes a partir dels 11 o 12 anys desapareixen de les aules; ocorre que alguns pares -catòlics, jueus i musulmans- tenen problemes amb els menús dissenyats en els col·legis o amb la ingesta de determinats aliments en determinats dies de la setmana o en períodes mes llargs de temps; succeeix que molts pares invoquen com a

dret la llibertat d'elecció per a forçar canvis en els continguts curriculars o, el que és el mateix, acceptació o no de determinades assignatures. Tots i cadascun d'aquests casos es fan presents en l'aula gràcies a la vindicació de la identitat normativa i cultural. Tots i cadascun d'aquests successos fan referència al fet que la xiqueta o el xiquet en qüestió estan adscrits identitàriament a un grup cultural, religiós o familiar. Molts d'aquests incidents posen en suspens la transmissió d'un valor comú a tots que és la igualtat. Algunes d'aquestes situacions d'aula revelen quina és la veritable deficiència del nostre sistema educatiu: la transmissió educativa no està basada en els principis de la coeducació.

L'educació modela les nostres subjectivitats. Tendeix a desenvolupar la competència crítica o la capacitat de preguntar, qüestionar els fets, les informacions, explicacions i valoracions, d'analitzar-les, acceptar-les o rebutjar-les totalment [16]. L'adquisició d'aquesta competència crítica queda seriosament danyada si no està inspirada per la coeducació, ja que és l'únic instrument educatiu que posseïm per a garantir la plena igualtat entre els sexes. La coeducació toca l'assumpte ampli i complex de l'educació sexista. L'“educació sexista” consisteix en un “conjunt específic de pràctiques educacionals: aquelles que serveixen, sovint no intencionadament, per a restringir la qualitat o quantitat d'educació democràtica rebuda per les xiquetes (o les dones) en relació amb la rebuda pels xiquets (o homes)” [17]. Educar en coeducació significa educar sobre la igualtat entre els sexes, açò és, el que cal saber sobre drets i deures. Educar en coeducació significa també el que podem aprendre fent d'una determinada manera. Finalment, educar en coeducació consisteix a adquirir un conjunt de coneixements, habilitats, actituds, valors i disposicions que ajuden als futurs adults a no assumir els rols determinats per la ideologia, normes i estereotips sexuals.

3. La funció educativa de l'educació: la identitat 'ser dona'

La funció educativa de la coeducació ha d'afectar a tota l'estructura escolar, primer al sistema organitzatiu i les metodologies d'aula, segon al conjunt d'actuacions i maneres de fer del professorat i, per últim, als pares, als editors de llibres de text, als mitjans de comunicació... Promoure la coeducació pot estar d'acord o no amb els valors que l'alumnat viu en altres àmbits de socialització com la família, les creences i l'herència cultural. El

desacord no obliga a l'Estat a garantir modalitats educatives que donen resposta a la diversitat normativa i cultural, sinó que obliga a l'Estat a preservar aquella modalitat educativa que persegueix els fins de pluralitat, llibertat i igualtat:

L'objectiu no consisteix a ensenyar als altres xiquets el que suposa ser diferent en cert sentit, sinó a ensenyar als xiquets que se suposa que són diferents que siguen diferents en la forma adequada (...). En aquest cas, el pluralisme es dona solament en el sistema considerat globalment, i no en l'experiència de cada xiquet... [18] Reforçar identitats establides o suposades no té res a veure amb el respecte mutu o amb l'elecció individual. Com afirma Walzer, "cap pràctica cultural específica es converteix en condició per a la ciutadania" [19].

El fi de la funció educativa de la coeducació és desenvolupar actituds, valors i capacitats que permeten la construcció d'una identitat personal i social no condicionada per la ideologia, normes i estereotips sexuals. Necessàriament hem de procedir en les aules a desactivar la identitat "ser dona". Les situacions d'aula dalt descrites -imposició en l'ús del mocador (*hiyab*), prohibició d'assistir a determinades classes, absència de xiquetes a partir dels 11 o 12 anys en les aules- obeeixen a la identitat normativa i cultural "ser dona". Aquesta identitat normativa i cultural especifica conductes diferenciades per a dones i barons i, per tant, trenca el principi d'igualtat. Si en l'educació prevalgueren els principis de coeducació, s'interromprien les preferències entorn de valors familiars, culturals o religiosos a favor del dret de les persones a estar protegides contra imposicions d'aquest tipus. La veritat és que el dret constitucional a la igualtat de tracte o el dret a la igualtat entre els sexes estableix límits per a qualsevol col·lectivitat. Alguns grups culturals o religiosos veuen en això una amenaça perquè, certament, donar poder als individus pot posar en perill la forma de vida col·lectiva. Quan a les dones se les marca com a reproductores de cultura, se'ls està impedit l'entrada en l'espai públic, perquè quan les dones es constitueixen en subjectes polítics, es dona una pèrdua, d'altra banda desitjable, de l'herència cultural. Aquesta afirmació regeix per a totes les cultures, siguin majoritàries o minoritàries, per això en totes les cultures trobem sempre focus resistencials a l'acceptació d'una *ciutadania plena* per a les dones.

4. Funció socialitzadora de l'educació: civisme

La premissa fonamental entorn de la qual es destaca la funció socialitzadora de l'educació és que per mitjà d'ella es transmeten els valors socials compartits. Ara bé, l'escola necessàriament interactua amb altres espais de socialització, família, creences religioses o culturals, oci ... Aquesta interacció, que hauria d'estar presidida pel diàleg, moltes vegades es veu interrompuda pels prejudicis familiars, religiosos o culturals. El sistema educatiu d'un Estat democràtic ha de fomentar responsabilitats cíviques i sexuals com la tolerància, la solidaritat, la igualtat entre els sexes, la no discriminació per motius racials, ètnics o d'orientació sexual. Almenys sobre el paper, els nostres recintes escolars són aparentment més lliures o igualitaris que altres espais de socialització dels subjectes. Almenys els nostres recintes escolars arpleguen en les seues aules la diversitat i la pluralitat familiar, religiosa i cultural, no ho fan així altres instàncies de socialització que tendeixen més a comprometre's amb una determinada forma de vida, aïllant, quan no criticant, altres formes de vida o altres sistemes de creences. La transmissió cultural que procedeix de la família, les creences religioses o culturals, l'oci o els mitjans de comunicació, ens traen del context pròpiament acadèmic. Sol obeir més a esquemes emocionals o subjectius o a visions homogènies d'allò que es considera desitjable per al grup familiar, religiós o cultural. Algunes d'aquestes esferes de socialització pot manar missatges bastant contradictoris respecte dels principis de llibertat i d'igualtat: si no estan travessades per la idea d'igualtat, distorsionen els valors de la responsabilitat cívica o sexual.

El sistema educatiu es veu en l'obligació de suturar les males escoles de civisme que procedeixen d'alguns grups familiars, dels mitjans de comunicació, de les vivències de l'oci i de formes molt precises d'entendre els credos religiosos o els fets culturals. Açò és, ha de minorar l'efecte dels grups familiars desestructurats la cohesió familiar dels quals no estiga fundada en la igualtat i el respecte, de grups familiars que transmeten prejudicis més que respecte per la dignitat aliena. Les instàncies educatives han de mitigar les conseqüències dels interessos mediàtics que soscaven constantment la confiança i la decència comunes [20]. Les instàncies educatives han de combatre aquelles formes d'oci juvenil que s'assenten en una emocionalitat grollera i d'insolència infundada [21]. El sistema educatiu intenta transme-

tre els valors comuns, però inevitablement competeix amb determinades creences familiars o religioses o amb la capacitat entròpica dels mitjans de comunicació, pel que es veu abocat, com afirma Amelia Valcarcel, a una tasca interminable:

El sistema educatiu acaba per ser una panacea en la qual, no obstant això, la gent bastants vegades no creu i dona molt poc suport. Si transmet els valors comuns competint amb les veritables creences familiars i amb la capacitat entròpica dels mitjans massius de comunicació i publicitat, afronta una tasca interminable. [22]

Tota transmissió educativa es fa fràgil si aquesta és negada en el si familiar, o qüestionada per una norma religiosa d'origen dogmàtic o ridiculitzada en els mitjans de comunicació. Apareix, com argumenta Valcarcel, la anomia i el problema a resoldre és com contrarestar-la. [23]

La cura dels valors bàsics competeix als gestors educatius i no són admissibles, per tant, respostes tímides davant ingerències familiars o religioses que els posen en qüestió o contradiguen. M'interessa, així doncs, destacar algunes qüestions entorn de la família. Com afirma Amy Guttmann, hui dia s'associa equivocadament benestar de les xiquetes i xiquets amb la llibertat dels pares:

Una cosa és reconèixer el dret (i la responsabilitat) que tenen els pares d'educar als seus fills com a membres d'una família i una altra molt distinta és considerar que aquest dret d'educació familiar s'estén en el dret dels pares a aïllar als seus fills del contacte amb maneres de viure o de pensar que es contradiguen amb la pròpia. [24]

Quan l'educació s'entén en termes de realització privada dels subjectes, açò és, que només als pares corresponga definir què és el benestar dels fills, s'està abdicant, per regla general, de l'educació en responsabilitats cíviques per una educació orientada cap a l'èxit. Una educació orientada cap a l'èxit, l'eficàcia i la competitivitat fomenta l'individualisme i impedeix l'emergència del civisme. Però la democràcia precisa ciutadanes i ciutadans: persones que vulguen col·laborar en la construcció i en la millora de la vida col·lectiva. La finalitat de l'educació no pot estar determinada per criteris pragmàtics, sinó que ha de formar ciutadans. Victoria Camps i Salvador Giner entenen per civisme "aquella ètica mínima que hauria de subscriure qualsevol ciutadà" [25]. Educar en civisme és educar en unes

normes morals sense les quals seria impossible la convivència en pau respectant la llibertat de tots, garantint, a més, la seua acceptació per tots independentment de la seua procedència ideològica o la seua religió. Educar en civisme suposa, com afirmen Camps i Giner, reconduir les nostres passions i sentiments: un grau d'autocontrol pel qual les emocions i els instints donen pas a la raó i a la consciència moral [26].

La competència cívica depèn, entre altres factors, de no anteposar el dret dels pares enfront de l'autoritat educativa de l'Estat. Com adverteix Amy Guttmann, si atorguem als pares la llibertat d'educar als seus fills amb intervencions tímides de l'Estat, l'Estat està sacrificant el seu instrument més efectiu per a assegurar el respecte mutu entre els ciutadans [27]. La mateixa sentència podria aplicar-se als credos religiosos.

El catolicisme, per exemple, qüestiona que, apel·lant a valors democràtics, corresponga als Estats el disseny d'una educació el més igualitària possible:

Un mitjà eficaç per a destruir a la família consisteix en privar-la de la seua funció educativa, sota el fal·laç pretext de donar a tots els xiquets iguals oportunitats. En aquest cas, els "drets dels xiquets" són invocats contra els drets de la família. Freqüentment l'Estat envaeix terrenys propis de la família en nom de la democràcia. [28]

Inequívocament el catolicisme qüestiona que l'educació democràtica i igual per a tots siga un assoliment de la nostra societat. Els credos religiosos solen anteposar l'autoritat educativa de les famílies a l'autoritat educativa de l'Estat i això es deu al fet que els fins religiosos poden xocar substancialment amb els fins del civisme: "així que l'educació i la cultura s'hagen convertit en la forma de la ciutadania i les proveïdores de l'horitzó comú social, moral i polític, desbancant a la religió que ho va ser en el passat, no deixa de provocar tensions" [29].

Curiosament, els credos religiosos solen presentar una coincidència extrema quant a allò que les dones som i ens cap esperar. Per exemple, tant el catolicisme com l'islamisme comparteixen la creença que entre dones i barons hi ha una certa diversitat de papers, donat el caràcter peculiar del ser masculí i femení. Açò és, l'horitzó vital de dones i barons no és el mateix. Ambdós rebutgen la "igualtat indiferenciada" i assenyalen com a errors ideològics (el catolicisme) o errors occidentals (l'islamisme) teories

com la feminista per estar sustentada en principis hedonistes i utilitaristes i ésser, en definitiva, una ideologia antifamília.

Vivim en una societat religiosament diversa, per la qual cosa estem obligats que en l'escola es desenvolupi una moralitat deliberativa comuna entre els estudiants. Aquesta moralitat deliberativa sorgeix de les normes laiques de raonament: la tolerància, el reconeixement, la solidaritat, la llibertat de credo, la igualtat entre els sexes, la no discriminació per motius racials, ètnics o d'orientació sexual han estat i són conseqüència del desenvolupament d'una moral laica. En cadascuna d'aquestes virtuts o principis troba el seu acomodament el reconeixement pacífic de les diferències. Almenys, la moral laica abona un terreny més neutral per al reconeixement i tolerància cap a la diferència que el procedent dels credos religiosos: "una democràcia religiosament diversa ha de, per tant, escollir entre separar la religió de les escoles públiques o la pèrdua de drets, de *facto* i no de *iure*, de les escoles democràtiques" [30].

5. Funció instructiva de l'educació: androcentrisme

La funció instructiva de l'escola reposa en aquells coneixements i habilitats necessaris per a comprendre i transformar la realitat. Ara bé, l'adquisició d'aquests coneixements i habilitats poden estar distorsionades per la ideologia, normes i estereotips sexuals. Ningú arriba al recinte escolar, açò és, professorat, alumnat i pares sense pautes de conducta adquirides en la família, en la classe social en la qual s'inscriuen, en la vivència de l'oci, en la creença o no d'un credo religiós. Aquestes esferes de socialització solen estar intervingudes per les normes i estereotips sexuals que de manera conscient o inconscient reproduïm. Ningú es troba exempt de reproduir en l'escola les normes sexuals, per les quals la conducta que s'espera de les persones s'associa a la seua especificitat sexual a causa de la presència explícita o implícita de les normes sexuals elaborem judicis entorn de la naturalesa diferenciada de xiquetes i xiquets: elles més integradores i passives; ells més instrumentals i actius. Tot just es posen en qüestió aquests judicis, com si foren veritat provada (Déu així ho ordenà i la biologia ho va corroborar [31]), i d'acord a tòpics eduquem sense corregir, ni esperar, ni exigir el mateix de xiquetes i de xiquets, encara que afirmem que l'educació és igual i ja que les normes sexuals es reproduïxen, els estereotips sexuals -percepcions

o creences que els sexes són fonamentalment diferents- s'intensifiquen de manera notable entre l'alumnat. Ningú que haja estat en un aula podrà negar la vigència del "estereotip sexual", ja que l'alumnat solament respon a les normes sexuals radicalitzant-les encara més. Però, de nou, un judici tan "racional" com "és la sempiterna guerra de sexes" pretén desactivar el problema. Així que podem parlar de la igualtat dels sexes en abstracte i fins i tot referir-nos a ella en les lleis, però no podem assenyalar les causes, com opera i es reproduceix la desigualtat a temps present en l'escola. Unes altres semblen ser les prioritats.

Si aquestes són pautes de conducta fàcilment recognoscibles en les nostres escoles, que podem esperar dels coneixements i habilitats que es transmeten per a comprendre i transformar la realitat? El conflicte sense resoldre, d'acord a la funció instructiva de l'escola, és l'androcentrisme o generalització de la perspectiva masculina com a paràmetre d'estudi i anàlisi de la realitat. La situació de partida de xiques i xics per a comprendre i transformar la realitat no és la mateixa. Comprendre i transformar la realitat requereix adquirir competència crítica i emocional.

Per "competència crítica" s'entén la capacitat que té el subjecte de preguntar i qüestionar els fets o la realitat. La competència crítica és resultat de la consciència històrica, la consciència participativa i la consciència quant als possibles models organitzatius. Si els continguts curriculars invisibilitzen de manera sistemàtica les aportacions culturals de les dones, sembla evident que la gènesi de la consciència històrica no serà la mateixa per a elles que per a ells. Si prenem hui un llibre d'història, o de filosofia, o de biologia, etc., podem constatar com l'ocultació femenina comença ja en les primeres fases de l'hominització [32]. Si ens n'anem al desenvolupament de la consciència participativa, mal exemple és l'escola. En una professió que, no obstant això, està bastant feminitzada, la presència de dones en càrrecs d'organització i directius decreix substancialment [33]. Així que xiques i xics aprenen que l'estructura d'autoritat difereix per a dones i barons:

Les xiques aprenen que és normal que elles manen als xiquets, però anormal que ho facen sobre els homes. Els xics aprenen la lliçó oposada (...): la lliçó reforça l'acceptació acrítica d'un conjunt establert d'estereotips sexuals i el rebuig irreflexiu d'alternatives raonables (i possibles). [34]

Si a aquesta instrucció intervinguda per l'androcentrisme li afegim que els models organitzatius de la societat presenten una clara estratificació dels sexes, hem de constatar que la competència crítica de les dones es dissuadeix des del bressol. L'escepticisme d'elles és desolador: "res canviarà", ho repeteixen amb insistència. Només poden adaptar-se.

Com s'adaptin les xiques guarda relació amb l'adquisició de la competència emocional. El desenvolupament emocional depèn de l'adquisició de "coneixements i habilitats sobre les emocions, amb l'objecte de capacitar a l'individu per a afrontar millor els reptes que es plantegen en la vida quotidiana" [35]. La competència emocional precisa de l'autoconsciència emocional i l'autorregulació emocional i a priori, ja que hem d'adquirir-la, no hauríem de parlar de certa "naturalesa emocional" diferent dels sexes. No obstant això, la creença àmpliament compartida d'una diferent "naturalesa emocional" dels sexes presideix l'actuació que l'escola porta a terme en el terreny emocional: elles són més emocionals i sentimentals; ells són, per contra, més impulsius i desorganitzats.

Així que quan ens referim a l' "autoconsciència emocional" com el reconeixement de reaccions emocionals i sentimentals es produeix en l'aula una peculiar paradoxa. Com a les xiques se'ls suposen, per "naturalesa", reaccions emocionals i sentimentals i als xics no, se'ls reforça més a ells aquest aspecte emocional. És a dir, en el cas dels xics, es corregeix la manca de reaccions emocionals i sentimentals, mentre que en les xiques, no es tendeix a corregir la impostació exagerada de reaccions emocionals i sentimentals. Reforçar o no una conducta condueix a una major o menor autoconsciència, per la qual cosa a la llarga els xics poden arribar a percebre's com a individus autoconscientment emocionals, mentre que les xiques es perceben com a éssers pròpiament emocionals. Així doncs, l'adquisició d'autoconsciència emocional és més deficitària en les xiques que en els xics.

La mateixa paradoxa, però en sentit invers, ocorre quan parlem d' "autorregulació" o control dels impulsos mitjançant destreses organitzatives. Als xics se'ls suposen, per "naturalesa", conductes impulsives i tendència a la desorganització. A l'hora de reprimir conductes impulsives o desorganitzades som més tolerants amb les mostres d'aquestes actituds en els xics que en les xiques. Com hem associat la pugna, l'enfrontament, la rivalitat, la hiperactivitat com a part de la naturalesa impulsiva masculina,

el nostre nivell d'acceptació si ho reproduïen els xics és major que si ho reproduïen les xiques. El resultat final és que les xiques desenvolupen mecanismes d' "autorregulació", mentre que els xics reforcen el caràcter impulsiu i la tendència a la desorganització. L'adquisició de la competència emocional de l' "autorregulació" és deficitària per als xics.

L'adquisició de competència emocional, com veem, aquesta absolutament esbiaixada per les normes sexuals el que contribueix que unes i altres interaccionen més a colp d'estereotips sexuals que a pautes de reconeixement. Açò és degut, en part, a la negligència administrativa, en no voler abordar pressupostària i estructuralment un ensenyament coeducatiu. Dificilment podrem donar solució als nous reptes educatius -immigració, diversitat cultural i religiosa, minories ètniques- si abans no eradicuem de les nostres aules les normes i estereotips sexuals. Sense una veritable política coeducativa, les èmfasis en les diferències no portaran amb si la desitjada pluralitat en les aules, sinó més de la mateixa cosa: homogeneïtat, absència de reconeixement, intolerància, desigualtat i manca de llibertat.

Notes

[1] Aristòtil, *La política*. lib. VIII, cap. 1. Editora Nacional, Madrid, 1981 p. 319

[2] Aristòtil, *ibídem*, lib. II, cap. II i III, pàg. 78-8

[3] "L'exercici de la ciutadania per part de cada persona és tot allò que tradueix i posa en practica viure la ciutat com a subjecte actiu i responsable, és a dir, capaç de prendre part en allò que esdevé i de fer-ne esment. Per tant, l'exercici de la ciutadania requereix sentir-se concernit pels assumptes col·lectius, constatar i comprendre que els problemes globals ens pertocuen." Marco Stiefel, Berta (coord.), *Educación para la ciudadanía*, Narcea, Madrid, 2002, p. II.

[4] Guttman, Amy, *La educación democrática*, Paidós, Barcelona, 2001, p. 42

[5] Cf. Young, Iris M., *La justicia i la política de la diferencia*, Cate-dra, Madrid, 2000; Walzer, Michael, *Las esferas de la justicia*. FCE, Mèxic, 1997 i Taylor, Charles, *El multiculturalismo y «la política del reconocimiento»*, FCE, Mèxic, 1993

[6] Young, Iris M., *op. cit.*, p. 291

[7] Amorós, Celia, *Tiempo de feminismo*, Cátedra, col. Feminismos, Madrid, 1997, pàg. 296-297

[8] Valcarcel, Amelia, *Ética para un mundo global*. Temas de hoy, Madrid, 2002, p. 41

[9] Wolf, Susan en Taylor Ch., et alii, *El multiculturalismo y la política del reconocimiento*, FCE, Mèxic. 1993, p.109-110

[10] Hui dia són tants els models de ciutadania proposats que de vegades és difícil assenyalar les diferències entre els uns i els altres i em tem que la sèrie solament acaba de començar: es parla de ciutadania cosmopolita, ciutadania complexa, ciutadania global, ciutadania responsable, ciutadania activa, ciutadania crítica, ciutadania multicultural, ciutadania intercultural, ciutadania diferenciada, ciutadania democràtica, ciutadania social, ciutadania ambiental, ciutadania paritària, ciutadania econòmica...

[11] Valcarcel. Amelia, op. cit., p. 43

[12] Cf. Miyares, Alicia, *Democràcia Feminista*, Cátedra, col. Feminismos, Madrid. 2003, pàg.203-211

[13] Walzer, Michael. *Tratado sobre la tolerancia*. Paidós, Barcelona. 1998 p.24

[14] Valcarcel, Amelia. op. cit., p. 91

[15] Cabrera Rodríguez. Flor, en Bartolome Pina, Margarita (coord.), *Identidad y ciudadanía*, Narcea. Madrid. 2002. p. 93

[16] Marco Stiefel, Berta (coord.), op. cit., p. 30.

[17] Guttman, Amy, op. cit., p. 44

[18] Walzer, Michael. op. cit., p. 87

[19] Walzer, Michael. Ibídem, p. 47

[20] Valcarcel, Amelia, op. cit., p. 94

[21] Camps. Victoria; Giner, Salvador, *Manual de civismo*. Ariel, Barcelona. 1998. p. 38

[22] Valcarcel. Amelia, op. cit., p. 94

[23] "... Coneixem altra anomia, la que sorgeix de la pura diafonia normativa. El mareig moral que tot és igual produït per la suma constant de missatges contraris i contradictoris que ens martelleja sense misericòrdia des que ens despertem. [...] La diafonia produeix anomia en el nostre món. És un dels preus costosos de la llibertat. I no pot prohibir-se. Si existeix, per respecte a la llibertat d'expressió, obligació democràtica de

suportar-la, el problema llavors és com contrarestar-la." Valcarcel, Amelia, op. cit., p. 95

[24] Guttman, Amy, op. cit., p. 49

[25] Camps. Victoria; Giner, Salvador, op. cit., p. 9

[26] Camps, Victoria; Giner. Salvador, ibídem, p. 32

[27] Guttman, Amy, op. cit., p. 52

[28] Pontifici Consell per a la Família, Família i drets humans, v. <http://www.vatican.va/>

[29] Valcarcel, Amelia, op. cit., p. 82

[30] Guttman, Amy, op. cit., p. 136

[31] La religió i la biologia són els discursos a través dels quals es fabrica la "ideologia sexual" o explicació de com i per què es diferencien dones i barons.

[32] Donem per bo que els quadres de l'evolució humana mitjançant representació dels cossos siguin sempre i únicament d'homínids barons. Quan són elles les que han governat, els favorits, inquisidors, cortesans i fins a menestrals adquireixen rellevància summa. Passa desapercebut per a la majoria que quan s'estudia la història del sufragi només siga del sufragi "universal masculí". I quan, malgrat tot, algunes individualitats femenines es contenen en els llibres més els valdria no aparèixer. Cite el cas d'un llibre de filosofia d'ús actual per a segon de batxillerat que en l'epígraf "Existencialisme" es refereix, per descomptat, a Sartre: pare de l'Existencialisme, etc., i en una columneta de la dreta (ja se sap que això no cal estudiar-lo) es refereix a Simone de Beauvoir amb el següent rigor acadèmic: " Simone de Beauvoir: amant de Sartre. Novel·lista. La seua novel·la més coneguda *El segon sexe*".

[33] Un 62,68 per cent dels llocs en l'ensenyament primari estan ocupats per mestres dones i, en l'educació secundària, fins a un 4 per cent del professorat són dones. Però la feminització no és proporcional en les cúpules de direcció d'escoles i instituts. En l'ensenyament primari, un 52,79 per cent dels llocs de direcció estan ocupats per barons i, en secundària, la presència masculina en la direcció és del 74,97 per cent.

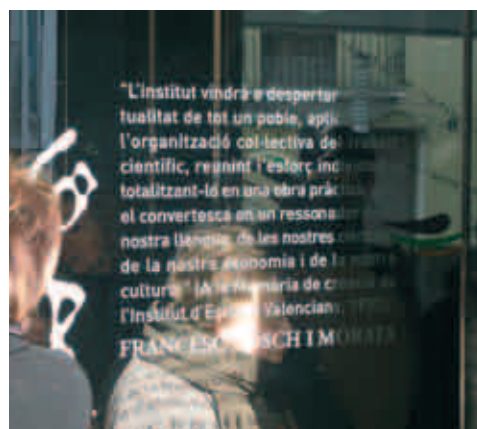
[34] Guttman, Amy, op. cit., pàg. 140-147

[35] Marco Stiefel, Berta (coord.), op. cit., p. 38

26 de Gener de 2009. Un somni fet realitat

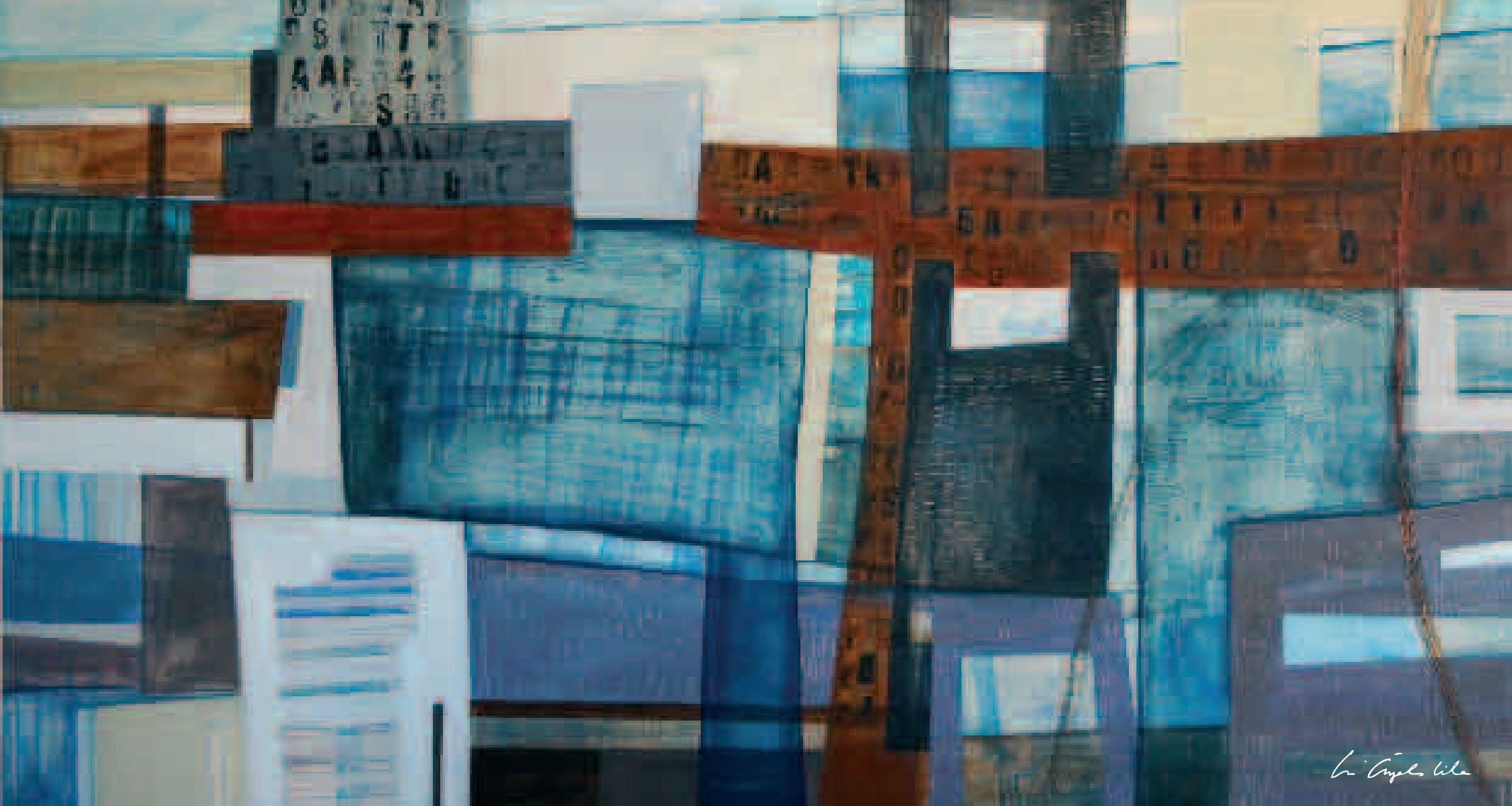
No hi ha canvi sense somni, com

Reportatge: Perales Iborra i Enrique Mateu

no hi ha somni sense esperança.

Lluís Angel Vila

30 ANYS D'EDUCACIÓ POPULAR A XÀTIVA

 **Associació de Persones
Adultes Participants**
CPFPA FRANCESC BOSCH I MORATA

CPFPA FRANCESC BOSCH I MORATA

Matéu
IMPRESSORS

IMAGINA*
...Ideas con identidad

enguera
bodegas

portal fosc

NOU EDIFICI PER A LA FORM

GENERALITAT
VALENCIANA

EXCM. AJUNTAMENT
XÀTIVA

Pullal 8

tercera època

revista del cpfpa
francesc bosch i morata
xàtiva
febrer 2009

“L’Institut vindrà a despertar l’espiritualitat de tot un poble, aplicant-la a l’organització col·lectiva del treball científic, reunint l’esforç individual i totalitzant-lo en una obra pràctica, que el convertesca en un ressonador de la nostra llengua, de les nostres ciències, de la nostra economia i de la nostra cultura.” (A la Memòria de creació de l’Institut d’Estudis Valencians, 1937). Francesc Bosch i Morata